

Fakulta zemědělská
a technologická
Faculty of Agriculture
and Technology

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH FAKULTA ZEMĚDĚLSKÁ A TECHNOLOGICKÁ

Katedra zootechnických věd

Bakalářská práce

Náhrady škod způsobené zvláště chráněnými druhy zvířat

Autorka práce: Michaela Smítková

Vedoucí práce: Ing. Anna Poborská, Ph.D.

České Budějovice
2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem autorem této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

V Českých Budějovicích dne

.....
Podpis

Abstrakt

Na našem území žije velké množství zvláště chráněných druhů zvířat. Veřejným zájmem je ochrana těchto druhů. Nedílnou součástí potravní skladby některých zvláště chráněných druhů jsou také hospodářská zvířata. Tato bakalářská práce se zabývá problematikou náhrad škod způsobených zvláště chráněnými druhy živočichů, kterými jsou rys ostrovid a vlk obecný, na hospodářských zvířatech. Ze všech zdrojů informací, které se staly podkladem pro tuto práci, je zřejmé, že dochází v zájmovém území (Plzeňský kraj) k postupnému úbytku škod způsobených zvláště chráněnými druhy zvířat na hospodářských zvířatech, což může být způsobeno postupnou adaptací chovatelů na přítomnost těchto šelem a tím, že aplikují ve svých chovech nějaká z preventivních opatření.

Klíčová slova: vlk obecný; rys ostrovid; hospodářská zvířata; Plzeňský kraj

Abstract

A large number of specially protected species of animals live in our region. The protection of these species is in the public interest. Farm animals are also an integral part of the food composition of some of the specially protected species. This bachelor's thesis deals with the issue of compensation for damages caused by specially protected species of animals, such as the lynx and the common wolf, to farm animals. From all the sources of information that became the basis for this work, it is clear that there is a gradual decrease in the damage caused by specially protected species of animals to farm animals in the area of interest (Pilsen region), which may be caused by the gradual adaptation of farm owners to the presence of these beasts and by applying some of the preventative measures in their farms.

Keywords: common wolf; lynx; livestock; Pilsen Region

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat především mojí úžasné vedoucí, Ing. Anně Poborské, Ph.D., která se mnou neztrácela trpělivost, vnášela do tvorby práce spoustu optimismu a povzbuzovala mě k tomu, abych se nevzdávala a snažila ze sebe vydat to nejlepší.

Další velké díky patří panu Ing. Petru Zdeňkovi, kolegovi, za pomoc se získáním množství dat a podporu v tvorbě práce a Správě Národního parku Šumava, odboru zoologie, jejíž pracovníci mi věnovali čas a o problematice mi vyprávěli, vzali mě na místo škody a především poskytli nezbytná data.

Také děkuji mojí rodině za trpělivost, množství jídla, podporu a strpení mých špatných nálad, které tvorbu práce občas provázely a za to, že ve mě věří. Děkuji Mgr. Silvii Čermákové za korekci mé špatné češtiny, bez které by tato práce naháněla hrůzu všem milovníkům jazyka českého.

V neposlední řadě děkuji i všem, kteří si našli čas a vyplnili můj dotazník a těm, kteří dotazník šířili mezi své známe a známé známých.

Všem výše zmíněným tímto ještě jednou děkuji. Bez těchto všech by nikdy nemohla tato práce vzniknout v této podobě.

Obsah

Úvod.....	8
1 Literární přehled.....	9
1.1 Rys ostrovid (<i>Lynx lynx L.</i>).....	9
1.1.1 Rozšíření	10
1.1.2 Rozmnožování.....	12
1.1.3 Potrava.....	13
1.1.4 Způsob lovu.....	13
1.2 Vlk (<i>Canis lupus L.</i>).....	15
1.2.1 Rozšíření	16
1.2.2 Rozmnožování.....	18
1.2.3 Potrava.....	18
1.2.4 Způsob lovu.....	18
1.3 Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny	21
1.4 Zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy	21
1.5 Postup řešení náhrady škod.....	22
1.6 Vyhláška č. 126/2021 Sb. a vyhl. č. 360/2000 Sb.	23
1.7 Opatření proti vzniku škody.....	24
2 Cíle a hypotézy.....	26
3 Metodika	27
3.1 Sběr dat a informací	27
3.2 Dotazník	27
3.3 Lokalita	27
3.3.1 Území Plzeňského kraje.....	28
3.3.2 Území Národního parku Šumava (vč. CHKO Šumava)	29
4 Výsledky a diskuse.....	30

4.1	Krajský úřad Plzeňského kraje.....	30
4.2	Protokoly a spolupráce na území NP a CHKO Šumava	33
4.3	Dotazníkové šetření.....	37
4.4	Data z projektu „Návrat vlků“	44
5	Závěr	48
	Seznam použité literatury.....	50
	Seznam obrázků	56
	Seznam tabulek	57
	Seznam grafů.....	58
	Seznam použitých zkratk.....	59

Úvod

Na našem území žije nespočet zvláště chráněných druhů živočichů. Předmětem této bakalářské práce se stali rys ostrovid a vlk obecný. Ochrana těchto druhů je veřejným zájmem. Nedílnou součástí potravní skladby některých zvláště chráněných druhů živočichů jsou také hospodářská zvířata.

Návrat těchto divokých šelem do civilizované krajiny dnešní doby samozřejmě vytváří neúměrný tlak na jejich integraci a soužití s lidmi. Zvykové právo myslivosti je v přímém střetu s potravními potřebami vracejících se šelem. Nejen tato vzájemná kompetice o kořist ústí v preferenci snadnějšího lovu šelem v nedostatečně zabezpečených chovech hospodářských zvířat.

V zájmu ochrany populací těchto zvláště chráněných druhů vytváří Evropská unie spolu s členskými státy legislativní úpravy v právních předpisech. V našem státě byl vytvořen právní předpis zabývající se náhradami škod a podmínkami k jejich získání. Administrativní nároky a nejasnosti při vymáhání kompenzací škod mohou být překážkou pro běžné chovatele v uplatnění nároku na náhradu škody.

Dopad výše uvedených zvláště chráněných druhů na hospodářská zvířata se stal předmětem této bakalářské práce. Cílem práce je nejen shromáždit a vyhodnotit data získaná z informací poskytnutých příslušnými správními orgány, ale také shromáždit a vyhodnotit data a zkušenosti od jednotlivých chovatelů. Práce by měla komplexně posoudit celý proces a dále posoudit i aktuálnost a akutnost situace ve věci vzniku škod.

1 Literární přehled

1.1 Rys ostrovid (*Lynx lynx L.*)

Rys ostrovid je naše největší kočkovitá šelma. V České republice, Německu i Rakousku je rys ostrovid považován za přísně chráněný ohrožený druh, chrání ho jednotlivé členské země EU i evropská legislativa (Npsumava.cz, 2020). Dále je rys zařazen v Červené knize, Bernské úmluvě a ve Washingtonské konvenci (Wölfl et al., 2015).

Délka těla dospělého jedince se pohybuje mezi 70 – 120 cm, výška v kohoutku činí 50 – 70 cm, hmotnost cca 20 kg. Typickým znakem je krátký ocas (max. 25 cm dlouhý) a uši tvaru trojúhelníku s černou srstí na jejich koncích (Arx et al., 2004).

Obecně lze říci, že se hmotnost rysů pohybuje mezi 14 – 35 kg s tím, že samice je vždy menší a jedinci žijící na Šumavě obvykle váží okolo 25 kg (Šustr, 2015).

Rys má mohutné, silně osrstěné tlapy se zatažitelnými drápy, které mu slouží jako sněžnice při pohybu na sněhu (Šustr, 2015). Mezi jeho pobytové znaky lze kromě stop zařadit i trus, moč, škrábance na dřevinách nebo jeho ulovenou kořist (Poledník et al., 2015).

Zbarvení rysa je dosti variabilní. Obecně platí, že barva srsti je šedá se žlutavým až rezavým zbarvením, s hnědými až černohnědými skvrnami, trup je světlý až bílý a často se středem hřbetu vine tmavý pás (Šustr, 2015). Každý jedinec má jiný vzor kresby srsti, což umožňuje snadnou identifikaci jedinců poté, co jsou vyfoceni fotopastí (Bufka et al., 2022).

Je aktivní převážně za soumraku a v noci, v průběhu dne odpočívá nebo se věnuje hygieně (Wölfl et al., 2015). Rys je převážně samotářský a velmi teritoriální druh šelmy. Má velikost teritoria v rozmezí 150 – 250 km², ale i větší (Hlaváč a Anděl, 2001). Samci obsazují teritoria i dvojnásobné velikosti oproti samicím (i více než 400 km²). Teritoria kocourů se vzájemně překrývají s teritorií koček (Wölfl et al., 2015).

Rys se nepohybuje nahodile, ale často využívá stejných tras (Podolski et al., 2013). Větší přesuny se pak týkají převážně mladých jedinců, kteří jsou vytlačeni z rodičovského teritoria (Hlaváč a Anděl, 2001). Při vyhledávání vlastního teritoria řada mladých jedinců přijde o život v důsledku nemoci, dopravy a někdy vede k úmrtí i vyhladovění (Wölfl et al., 2015).

Obecně lze říci, že rys nemá přirozeného nepřítele, ale ve výjimečných případech jimi mohou být vlci, tygři nebo rosomáci (Linnell et al., 2008).

1.1.1 Rozšíření

Rys se vyskytuje pouze na severní polokouli. Přirozený výskyt rysa na území Evropy je potvrzen ve Skandinávii, Pobaltí, Rusku a Karpatech, populace na území střední Evropy pocházejí z reintrodukovaných jedinců tohoto druhu (Wölfl et al., 2015). Výskyt rysa je potvrzen i na území Turecka (Cömert et al., 2018) a celého Kavkazu a dále na území Altaje, Sajan, na západní a východní Sibiři a na Dálném východě (Arx et al., 2004).

Rys dává přednost oblastem horským a podhorským, kde se rozkládají rozsáhlé lesní komplexy s bohatým podrostem a skalními útvary. Tento druh potřebuje k trvalému osídlení a rozmnožování území s lesnatostí okolo 50 %, k přesunu a dočasnému osídlení však postačí i území s lesnatostí cca 30 – 50 % (Anděra a Gaisler, 2012).

Dle Kutala et al. (2017) je na našem území rys ostrovid rozšířenějším druhem (více než 10 % území) než vlk obecný (cca 7 % území, vzrůstající tendence). Populace původních rysů na Šumavě byla vyhubena v průběhu 19. století. Z tohoto období existují záznamy o posledních střelených kusech v rozmezí let 1830 – 1894. Poté byl rys považován u nás za vyhynulý druh (Bufka et al., 2022).

Legislativní změny a ochrana těchto druhů přispěla k tomu, že se velké šelmy začaly samovolně navracet do areálů svého původního výskytu. V některých oblastech však bylo potřeba pomoci člověka, který procesu dopomohl reintrodukcí (rysa ostrovida vypuštěno cca 80 kusů na našem území a v Německu), která byla zahájena ve větší části Evropy v 70. letech 20. století (Toman a Volfová, 2016). Do české a bavorské částí Šumavy byli vypuštěni rysi původem ze slovenských Karpat a jejich potomci postupně osídlili rozsáhlé části Šumavy a později i oblasti navazujícího Rakouska a Bavorska (Bláha et al., 2014).

Jádrem soudobého výskytu rysa ostrovida u nás je tzv. česko-bavorsko-rakouská (dále jen „BBA“) populace, kdy je hlavním centrem Národní park Šumava a část CHKO Šumava. V osmdesátých letech 20. stol. zde došlo ke znovuvypuštění pár desítek kusů rysů, z nichž vznikla malá a izolovaná populace. Tato oblast je jednou z nejlépe monitorovaných oblastí velkých šelem v Evropě. K monitoringu slouží telemetrie (vysílací obojky) a fotomonitoring (fotopasti), případně analýza

genetických vzorků nebo stopování (Belotti a Bufka, 2021). Podle nejaktuálnějších informací čítá populace BBA přibližně 120 samostatných jedinců starších jednoho roku, nezávislých na matce (Wölfl et al., 2020).

Dále se na našem území vyskytuje ještě karpatská populace, která se nachází na východě republiky (Beskydy) s přesahem teritoria na území Slovenska a Polska (Duřa, 2018).

V tabulce 1.1 jsou zaznamenány počty jedinců, kteří byli pozorováni na území Národního parku Bavorský les a Šumava na ploše o velikosti 820 km².

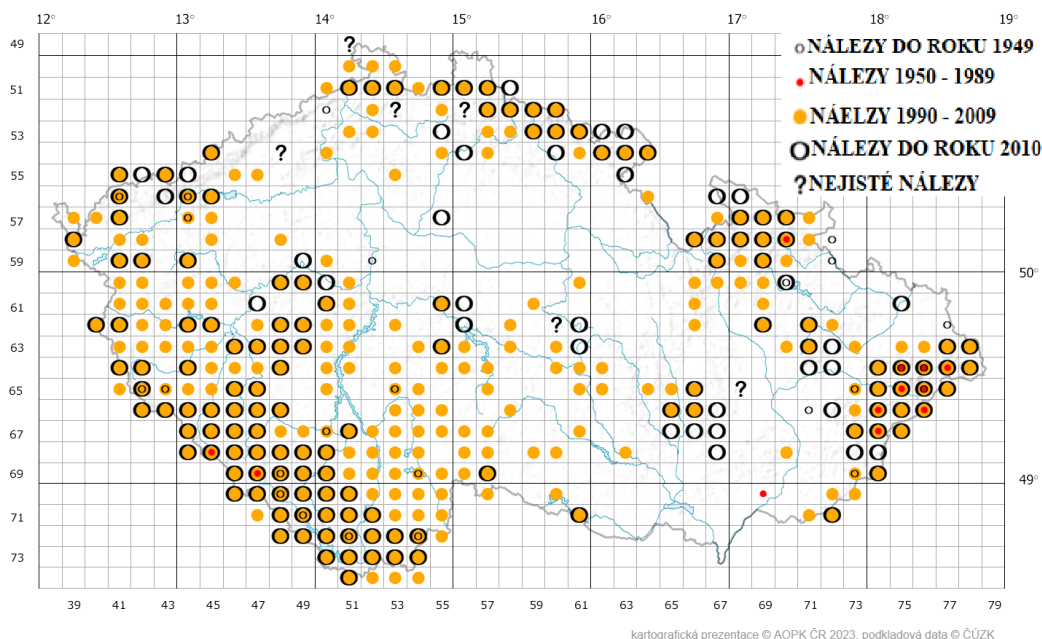
Tabulka 1.1: Vývoj počtů zaznamenaných rysů na vymezeném území (Bufka et al., 2022).

	2009/ 10	2010/ 11	2011/ 12	2013/ 14	2014/1 5	2015/ 16	2016/ 17	2017/ 18	2018/ 19	2019/ 20	2020/ 21	2021/ 22
samostatná zvířata	16	16	18	16	18	22	27	29	25	28	33	25
rodinné skupiny	6	4	3	7	6	5	6	6 (7)	7 (9)	6	6	5
koťata (100 denní období)	8	8	5	8	9	5	11	7	15	3	4	1
koťata (celkem)	12	9	5	10	9	11	13	14	22	13	10	10

Výskyt rysa je potvrzen na území o rozloze 9000 – 9600 km². Tato plocha se rozkládá na území od Dunaje, po Brdy a Český les až na část Vysočiny (Poledník et al., 2015).

Celkově je rysí populace na našem území velmi křehká a její stabilitu ohrožuje zejména přístup pytláků a myslivecké veřejnosti k tomuto druhu. Negativně se na tomto druhu podepisuje také hustota silničních sítí a s tím spojená rizika (Kutal et al., 2017).

Současné rozšíření na území České republiky je zřejmé z obr 1.1 .

Obr. 1.1: Rozšíření rysa ostrovida na našem území (AOPK ČR, 2023)

1.1.2 Rozmnožování

Jak již bylo zmíněno výše, ryši jsou samotářským druhem šelmy. To však neplatí v období páření. V období od února do března mění své běžné trasy, aktivně si značkují teritorium a hledají partnera (Bláha et al., 2014).

Rysí samice ve volné přírodě obvykle zabřezne nejdříve ve věku dvou let. Byl však zaznamenán i případ, kdy samice z česko-bavorsko-rakouské populace zabřezla ve věku jednoho roku, u rysa se však jedná o výjimečný případ. Podíl dvouletých samic je obecně nižší než podíl samic staršího věku (Engleder et al., 2019). Nejčastěji dochází k prvnímu zabřeznutí ve věku tří let.

Březost trvá zpravidla 67 – 74 dní (Arx et al., 2004). Samice rodí v úkrytu (dutiny ve skalách, mezi balvany, pod vývraty stromů) většinou 2 – 3 koťata, přibližně v měsíci květnu, popř. červnu (Wölfl et al., 2015). Koťata zůstávají s matkou celý následující rok, otec se na výchově nepodílí. Na rozdíl od vlků netvoří ryši trvalé partnerské dvojice (Bláha et al., 2014).

Narozené mládě váží přibližně 300 g a po roce stráveném s matkou ji opouští s hmotností přibližně 9 – 14 kg (Arx et al., 2004).

V době páření vydávají obě pohlaví hrdelní, chraptivý zvuk (Wölfl et al., 2015). Samice je produktivní minimálně do věku 14 let a samec do věku 16 – 17 let, dožít se mohou až věku 25 let (Arx et al., 2004).

1.1.3 Potrava

Na rozdíl od psových šelem je čich rysa špatný, ale zato vyniká skvělým zrakem (spatří zajíce na 300 m a srnce i na 500 m) a sluchem (Šustr, 2015).

Jídelníček rysa ostrovida je velmi pestrý a tvoří ho seznam počínaje hlodavci až po velkou zvěř (jeleni, sob), preferuje však kořist velikosti zajíce či menší spárkatou zvěř. Rys svou kořist překvapí rychlým a prudkým útokem, při kterém nejčastěji kořisti zlomí vaz (Wölfl et al., 2015).

1.1.4 Způsob lovu

Rys je velmi náročný na klid, jelikož na kořist potřebuje bez vyrušení číhat (Bartošová, 2011). K lovu využívá okamžiku překvapení, proto je pro něj nezbytné se po neúspěšném lovu přesunout na jiné stanoviště, kde opět číhá, ke kořisti se obezřetně plíží a poté následuje krátký běh nebo skok s cílem strhnoutí vaz u vybrané kořisti. Je aktivní převážně za soumraku a v noci (Wölfl et al., 2015).

Stopy po napadení rysem ostrovidem jsou viditelné na krku, páteři a bocích, v podobě kousnutí, které prokazují snahu rysa kořisti zlomit páteř. Kořist začíná konzumovat v oblasti kyčle a stehna, případně v oblasti lopatky, jelikož dává přednost především svalovině, nekonzumuje orgány trávicí soustavy. Na těle napadeného zvířete jsou viditelné pečlivě očištěné kosti a klouby, které olizuje drsným jazykem (Pavanello et al., 2014). Rys není schopen konzumovat více než 1,5 – 4 kg potravy denně, proto se k ulovené a částečně maskované (sněhem, listím apod.) kořisti vrací v průběhu několika následujících dní (Kutal, 2011).

K lovu hospodářských zvířat se rys uchyluje výjimečně a převážně se jedná o nedospělé jedince nebo o staré rysy, kteří hledají snadněji ulovitelnou kořist.

Obr. 1.2: Zlomený vaz u jehněte

Obr. 1.3 a 1.4: Patrné pečlivě očištěné klouby a kosti

Obr. 1.5: počátek konzumace v oblasti kyčle a stehna a v místě lopatky

1.2 Vlk (*Canis lupus L.*)

Vlk býval druhým nejrozšířenějším živočišným druhem hned po člověku a obýval celou severní polokouli (Mokrý, 2021). Vlk vzhledem připomíná německého nebo československého ovčáckého psa, ale zásadně se liší špičatější a širší hlavou, šikměji postavenými očima, kratšíma ušima tvaru trojúhelníku, svěšeným ocasem a odlišným držením těla (Ekolist.cz, 2018).

Vlk je naší největší psovitou šelmou, samice je zpravidla menší než samec. Velikost a hmotnost závisí na konkrétním poddruhu, ke kterému daný jedinec přísluší. Obecně se hmotnost pohybuje mezi 16 – 20 kg, u severských poddruhů mezi 35 – 40 kg, jižní poddruhy mají hmotnost nižší, přibližně 30 kg (Šustr, 2015).

Jedinci tohoto druhu jsou schopni během krátkého období překonat i vzdálenosti několika stovek kilometrů. Dálková migrace se týká především mladých jedinců, kteří opustí smečku a putují za vlastním teritoriem (Hlaváč et al., 2021).

Vlk nemá nikterak dobrý zrak, částečně rozeznává barvy, ale zrak slouží především ke sledování pohybů a siluet. Nejpodstatnějšími smysly jsou čich a sluch. Vlk dokáže vycítit svoji kořist i na vzdálenost několika kilometrů (Šustr, 2015).

Vlci žijí ve smečkách o velikosti 6 - 8 jedinců a mají jasně danou hierarchii (Mokrý, 2021). Smečku řídí vedoucí pár („alfa“ pár), který se jako jediný rozmnožuje, ostatními členy jsou jejich potomci nebo nepříbuzní jedinci. Dále tvoří smečku „beta“ vlci, kteří patří mezi největší členy smečky a jejich úkolem je smečku chránit. Ostatní vlci pečují o mláďata a obstarávají potravu (Šustr, 2015). V oblasti Šumavy byla zaznamenána pomocí fotografie z fotopasti smečka s největším počtem sedm členů. Smečka odchovaná v zajetí v obci Srní čítá 14 členů, kteří žijí na ploše 3 ha (Mokrý, 2021).

Velikost teritoria jednotlivých smeček závisí na prostředí, ročním období, dostupnosti potravy a počtu jedinců ve smečce. Obecně lze říci, že se velikost teritoria pohybuje mezi 70 – 200 km² (Hlaváč et al., 2021).

1.2.1 Rozšíření

Vlk byl u nás běžným druhem až do 17. století, kdy začal být intenzivně loven a v důsledku toho byla populace téměř vyhubena (Zachystalová et al., 2019). Na území Beskyd byl však vlk zaznamenáván až do roku 1914, následně se znovu objevil až v roce 1947 (Anděra et al., 2004).

Konkrétně vlci se začali intenzivně navracet v poslední dekádě, kdy se navrátili do většiny pohraničních území České republiky. Vlci se k nám šíří především z karpatské populace, ale také z populace německo-polské a alpské (Navratvlku.cz, 2023). Karpatská populace má primární stanoviště v Beskydech, ale vlci z této populace pronikají i na území Jeseníků, Vsetínských a Vizovických vrchů, zcela výjimečně i do oblasti Bílých Karpat (Bartošová, 2008). Z Německa a Polska se populace rozšířila do CHKO Křivoklátsko (Kutal et al., 2017). Na území Čech se dle Hlaváče et al. (2021) v současné době nachází 11 příhraničních smeček, které se pohybují na území Broumovska, Jizerských hor a Krkonoš, Šluknovska, Českého Švýcarska, Krušných hor, Českého lesa, Šumavy a Novohradských hor. Dále se na našem území prokazatelně potuluje šest teritoriálních párů, které pocházejí z území saské Lužice (Hlaváč et al., 2021).

V letech 2020-2021 bylo monitorováno celkem 24 vlčích teritorií, které i jen částečně zasahovala na naše území. Trvale se na Šumavě vlci vyskytují přibližně od roku 2015 a v roce 2017 byla potvrzena první úspěšná reprodukce (Dvořák, 2020).

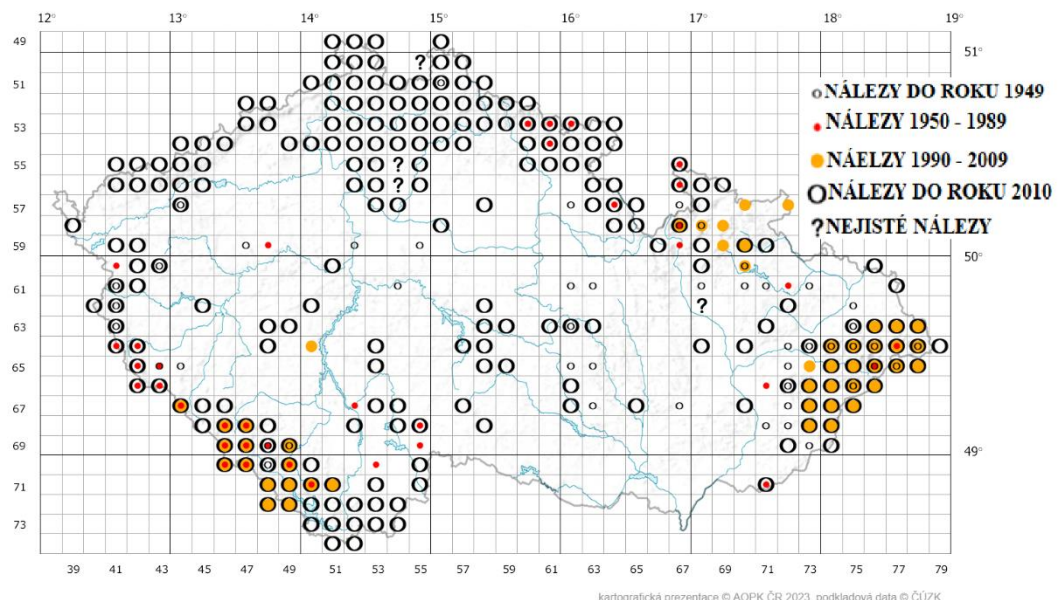
Přítomnost vlka se na území Šumavy během posledních let stává trvalou a zahrnuje i jejich aktivní rozmnožování. Tento jev je zcela spontánní a stává se tak po téměř 150 letech od vyhubení původní populace (NP Šumava, 2022).

Obecně lze vlky považovat za velmi přizpůsobivé různým podmínkám (schopnost aktivně překonávat antropogenní bariéry i se vyskytovat v okolí vesnic), preferují však primárně území s nízkým osídlením, nízkou intenzitou využívání a s dobrou nabídkou potravy (Hlaváč et al., 2021).

Monitoring vlka je závislý především na monitoringu pomocí fotopastí a obytných znaků, jelikož jsou velmi ostražití a nedůvěřiví ke změnám v terénu, zejména pokud dané předměty vydávají zvuk nebo svítí. Fotografie i videa vícečlenné skupiny jsou tedy zcela unikátními výsledky pozorování a nejsou vůbec obvyklé (Dvořák, 2020).

Vzhledem k velké dynamice smeček je velmi těžké odhadnout přesné počty vlků, které se na našem území trvale vyskytují. Počty lze však odhadovat na 15 – 25 jedinců v oblasti Šumavy se vzrůstající tendencí počtu (Kutal et al., 2017).

Dle Dvořáka (2023) je za vlčí rok 2022/2023 odhadnuta početnost populace na 36 kusů, kdy jsou tito jedinci rozloženi na přibližně 6 teritoriích. Současné rozšíření na území České republiky je zřejmé z obr. 1.6.

Obr. 1.6: Rozšíření vlka na našem území (AOPK ČR, 2023)

1.2.2 Rozmnožování

Vlci jsou převážně monogamní a v párech zůstávají až do smrti jednoho z nich. K páření dochází v období ledna až května, kdy se obvykle na toto období smečka dočasně rozpustí (Šustr, 2015).

Většinou v květnu rodí samice v průměru čtyři vlčata (Mokrý, 2021). Vlčata se rodí hluchá a slepá, oči otevírají zhruba ve stáří 12 – 14 dnů, jejich srst je tmavá, některá mohou mít bílou náprsenku (Mech a Boitani, 2003).

Mláďata spolu se samicí poprvé opouštějí doupě po třech týdnech od vrhu. Přísun potravy zajišťují samci. Mláďata sají mléko zhruba do šesti týdnů věku, poté přecházejí na potravu sestávající z natrávených zbytků z žaludků dospělých členů smečky (Mech a Boitani, 2003). Samostatného života jsou schopni až po šesti měsících (Šustr, 2015). V doupěti zůstávají mláďata s matkou až do přibližně 8 týdnů věku. Ojediněle může matka mláďata i přenášet mezi více doupaty (Mech a Boitani, 2003). Smečku mohou opustit až přibližně ve věku 1 – 3 roky (Mokrý, 2021).

1.2.3 Potrava

Vlci jsou potravními oportunisty, loví tedy nejnaději ulovitelnou kořist, kterou se v našich podmínkách stává především spárkatá zvěř. Vlci preferují na území Severní Ameriky velké kopytníky a středně velké savce, v Asii preferují hospodářská zvířata a v Evropě kopytníky (Janeiro-Otero et al., 2020).

Přirozenou potravou vlka u nás jsou jeleni, srnci, prasata nebo bobři. V roce 2019 bylo Národním parkem Šumava nalezeno přes dvacet kusů divokých zvířat, která prokazatelně usmrtil vlk (Dvořák, 2020). Vlčák má 42 zubů, dlouhé špičáky (až 6,5 cm), silné trháky a robustní žvýkací svaly (Šustr, 2015).

Vlčák není oproti rysům na klid tolik náročný a zvládá aktivně lovit, podobně jako je tomu např. u lišek, i v blízkosti lidských sídel nebo v blízkosti frekventovaných turistických tras (Bartošová, 2011).

1.2.4 Způsob lovu

Vlci jsou aktivní převážně v noci, ale v případě neúspěšného nočního lovu nebo migrace mladých jedinců jsou aktivní i ve dne (Zachystalová et al., 2019).

Vlci loví ve smečce a kořist štvou. Kořist má obvykle potrháný krk, hrudník a oblast břicha se sežranými vnitřnostmi a také překousaná žebra a větší kosti. V období chudém na potravu a v letních měsících mohou vlci napadnout i hospodářská zvířata, jimiž jsou nejčastěji ovce, kozy a telata (Ekolist.cz, 2018). Obecně se vlk soustředí na momentálně nejpočetnější druhy, a tím reguluje stavy zvěře (Randi, 2011).

Obr. 1.7: Potrhané hrdlo (Správa NP Šumava, Odbor zoologie, 2023)

Obr. 1.8: Zkonzumované vnitřnosti, překousaná žebra (Správa NP Šumava, Odbor zoologie, 2023)

Obr. 1.8: Překousaná žebra (Správa NP Šumava, Odbor zoologie, 2023)

1.3 Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Jedná se o zcela zásadní právní předpis v ochraně přírody a krajiny, který je rozdělen na několik částí:

V části první je definován pojem „zvláště chráněná část přírody“ jako velmi významná nebo jedinečná část živé či neživé přírody, kterou může být mimo jiné živočich vyhlášený ke zvláštní ochraně státním orgánem podle části třetí nebo páté tohoto zákona.

V části páté, v § 48 je stanoveno, že se zvláště chráněné druhy dále dělí dle stupně ohrožení na kriticky ohrožené, silně ohrožené a ohrožené. Seznam těchto druhů je součástí příloh vyhlášky č. 395/1992 Sb., v platném znění. Rys ostrovid je dle tohoto seznamu prohlášen za druh silně ohrožený a zároveň za druh, který je předmětem ochrany podle práva Evropských společenství (tzn. Evropsky významné druhy dle § 3 odst. 1 písm. p) zákona č. 114/1992 Sb. Vlk je dle tohoto seznamu považovaný za kriticky ohrožený druh a rovněž za druh evropského významu.

V případech těchto druhů jsou chráněni rovněž mrtví jedinci a výrobky, z nich je patrné, že byly vyrobeny z části takového druhu. V souladu s § 56 pak lze udělit ve značně omezených případech i výjimku ze zákazu.

1.4 Zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy

Pro účely tohoto zákona jsou za domestikovaná zvířata považovány skot, prasata, ovce, kozy, hrabavá a vodní drůbež, koně, osli a jejich kříženci, králíci a kožešinová zvířata. Tato bakalářská práce bude zaměřena konkrétně na skot, ovce, kozy a koně.

V § 3 jsou uvedeny živočichové, za které jsou hrazeny způsobené škody. Těmito živočichy jsou: bobr evropský (*Castor fiber L.*), vydra říční (*Lutra lutra L.*), los evropský (*Alces alces L.*), medvěd hnědý (*Ursus arctos L.*), rys ostrovid (*Lynx lynx L.*) a vlk (*Canis lupus L.*).

K tomu, aby byla škoda nahrazena, musí být prokazatelně způsobena na území České republiky a výše jmenovaným živočichem. Škoda na domestikovaných zvířatech je v souladu s § 6 poskytnuta jen tehdy, pokud byli skot, kůň, ovce nebo koza umístěni v době vzniku škody v uzavřeném objektu nebo elektrickém ohradníku

anebo při jejich umístění v době vzniku škody mimo uzavřený objekt nebo elektrický ohradník byli pod přímým dohledem fyzické osoby nebo pasteveckého psa.

Způsob výpočtu výše škody stanovuje Ministerstvo životního prostředí vyhláškou, nebo lze též dle § 7 k prokázání výše škody použít odborné posudky, popřípadě znalecké posudky.

1.5 Postup řešení náhrady škod

Tento postup je stanoven v zákoně č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, ve znění pozdějších předpisů a zní následovně:

1. Poškozený musí nahlásit vzniklou škodu k místně příslušnému orgánu ochrany přírody (obec s rozšířenou působností, Správa NP Šumava, AOPK ČR) podle místa, kde byla škoda způsobena.
2. Místně příslušný orgán provede ohledání místa a sepiše protokol, který následně předá (spolu se zjištěnými důkazy) příslušnému krajskému úřadu.
3. Poškozený zašle žádost o náhradu škody krajskému úřadu. V případě škod způsobených na domestikovaných zvířatech je povinen žádost doručit do 10 dnů ode dne, kdy se poškozený o škodě dozvěděl, nejpozději však do 6 měsíců ode dne, kdy ke škodě došlo.
4. Pokud bude závěrem, že zvláště chráněný živočich škodu způsobil, bude škoda poškozenému vyplacena do 4 měsíců ode dne, kdy příslušný orgán žádost poškozeného o poskytnutí náhrady škody obdržel.
5. Pokud příslušný orgán škodu nezplatí ve lhůtě, může se poškozený soudně domáhat přiznání škody, nejpozději však do jednoho roku ode dne kdy příslušný orgán žádost poškozeného o poskytnutí náhrady škody obdržel.

Žádost musí obsahovat:

- identifikace žadatele (jméno, příjmení, rodné číslo, trvalý pobyt nebo název, sídlo a identifikační číslo),
- popis příčin a rozsah škody,
- označení živočicha, který škodu způsobil,
- popis opatření k zamezení škod, které žadatel učinil,
- způsob poskytnutí (vyplacení) náhrady škody,

-
- doložení vlastnického práva vůči předmětným živočichům,
 - potvrzení o příčině úhynu od veterinárního lékaře,
 - případně (není povinné) odborný posudek nebo znalecký posudek o vzniku škody a o její výši.

Finanční prostředky na vyplacení náhrady jsou ze státního rozpočtu a v případě, že je uhrazena náhrada škody podle tohoto zákona, nelze proplatit škody podle předpisů o myslivosti a naopak.

1.6 Vyhláška č. 126/2021 Sb. a vyhl. č. 360/2000 Sb.

Vyhláška č. 126/2021 Sb., o způsobu výpočtu výše škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, ve své příloze stanovuje postupy, jakým se vypočte škoda způsobená na domestikovaných zvířatech. Pro výpočet jsou stanoveny předmětnou vyhláškou následující vzorce:

a) na jednom jedinci: $Z = c + k$,

b) na více jedincích: $Z = (C_1 + C_2 + C_3 + \dots) + k_{\text{celk.}}$,

kde „Z“ vyjadřuje výši škody v korunách českých, „c“ je cena na tuzemském trhu při prodeji ke dni vzniku škody a „k“, které vyjadřuje náklady na odstranění uhybnulého jedince v souladu s veterinárním zákonem. U druhého vzorce jednotlivá „C₁, C₂, C₃,...“ značí ceny jednotlivých kusů zvířat a „k_{celk.}“ vyjadřuje souhrnné vynaložené náklady.

Na základě společného jednání Ministerstva životního prostředí a Ministerstva zemědělství bylo doporučeno užití následujícího ceníku (tabulka 1.2), který byl vytvořen Svazem chovatelů ovcí a koz, z.s. (Navratvlku.cz_2, 2023).

Tabulka 1.2: Ceník (Navratvku.cz_2, 2023)

Ceník pro stanovení výše škod na vymezovaných domestikovaných (hospodářských) zvířatech dle vyhlášky č. 126/2021 Sb. platný od 17.10.2022	
Kategorie hospodářského zvířete	Cena v Kč/ks bez DPH
jehňata a kůzlata do 12 měsíců věku a ostatní jinde neuvedené kategorie	4 500
bahnice a kozy	7 800
plemenné bahnice a kozy	15 600
plemenný beran nebo kozel v „odchovu“	13 000
plemenný beran nebo kozel	19 500 nebo celkové náklady nákupu
dojená ovce/koza s mléčnou produkcí	22 000
užitkové tele do 10 měsíců věku - býček	31 200
užitkové tele do 10 měsíců věku - jalovice	19 500

Vyhláškou č. 126/2021 Sb. (§7) došlo ke zrušení vyhlášky č. 360/2000 Sb., o stanovení způsobu výpočtu výše náhrady škody způsobené vybranými zvláště chráněnými živočichy na vymezovaných domestikovaných zvířatech, psech sloužících k jejich hlídání, rybách, včelstvech, včelařském zařízení, nesklizených polních plodinách a na lesních porostech.

Vyhláška č. 360/2000 Sb., nestanovovala vzorce pro výpočty, ale jen konstatovala, že výše náhrady je určena obvyklou cenou obdobného vymezovaného domestikovaného zvířete. Výše náhrady za částečné poškození byla dána rozdílem mezi cenou obvyklou a cenou za poškozený předmět.

1.7 Opatření proti vzniku škody

Aby bylo předcházeno škodám způsobeným zvláště chráněnými živočichy, byl vytvořen standard, který veškerá doporučená ochranná opatření popisuje a představuje hospodářům.

Mezi navrhovaná opatření patří:

- organizace pastvy (dělení pastvy, přemístování stád, zahánění na noc),
- střežení pastýřem nebo pasteveckým psem,
- technická zabezpečení,
 - o oplocení (výška, elektrické ohradníky, pevné ploty, optické bariéry, ochrana proti podhrabání a přeskokování, brány),

-
- košáry (pevné nebo mobilní),
 - plášiče (Vorel et al., 2023).

2 Cíle a hypotézy

Tato práce si klade za úkol dojít k závěru, jak časté jsou v současné době napadení hospodářských zvířat zvláště chráněnými druhy velkých šelem (rysem ostrovidem a vlkem obecným) na území Plzeňského kraje a zda jsou škody náležitým způsobem skutečně kompenzovány a do jaké míry a zda jsou skutečně uplatňovány.

Dále si práce klade za cíl zmapovat jednotlivá napadení a zjistit počty hospodářských zvířat, která byla usmrcena nebo zraněna, s cílem vytvořit výchozí data pro možnosti přiřazení (alespoň v případě rysa ostrovida) útoků ke konkrétním jedincům těchto druhů.

Tato práce má také za úkol stanovení počtů jednotlivých druhů napadených zvířat s určením pohlaví a věku (rozlišení na mládě, samice, samec).

V neposlední řadě se práce zabývá i názory a zkušenostmi chovatelů samotných s cílem porovnání jejich zkušeností s reálnými daty. Dále se práce také zaměřuje na názory chovatelů na legislativu a preventivní opatření.

Práce by mohla napomoci k popularizaci tohoto tématu a k osvětě široké veřejnosti. Mimo jiné by mohla tvořit podklad pro možné navazující výzkumy. Práce si také klade za cíl zhodnotit skutečnou uplatnitelnost a účinnost legislativních opatření a osvětlit, jak dosažitelná pro jednotlivé poškozené je.

V rámci výzkumu by mohly výstupy poukázat i na nedostatky současné legislativy a vyvolat potřebu tyto nedostatky náležitě řešit.

3 Metodika

3.1 Sběr dat a informací

V rámci této práce byly analyzovány výsledky útoků rysů a vlků v rozpětí let 2019 až 2023.

Data byla shromažďována a analyzována následujícími způsoby:

- a) získání údajů o počtu nahlášených škod a o katastrálním území, kde byla škoda způsobena a informace o celkové finanční částce, která byla na kompenzaci škod poskytnuta, na základě dohody s Krajským úřadem Plzeňského kraje, odboru životního prostředí,
- b) získání informace na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím,
- c) analýza údajů a informací dostupných v rámci programu „Návrat vlků“, pod správou Agentury ochrany přírody a krajiny ČR,
- d) spolupráce se Správou Národního parku Šumava, která spočívala v poskytnutí protokolů z náhrad škod a společném výjezdu ke škodné události.

Další data byla shromažďována za pomoci odborné literatury a údajů dostupných na internetu.

3.2 Dotazník

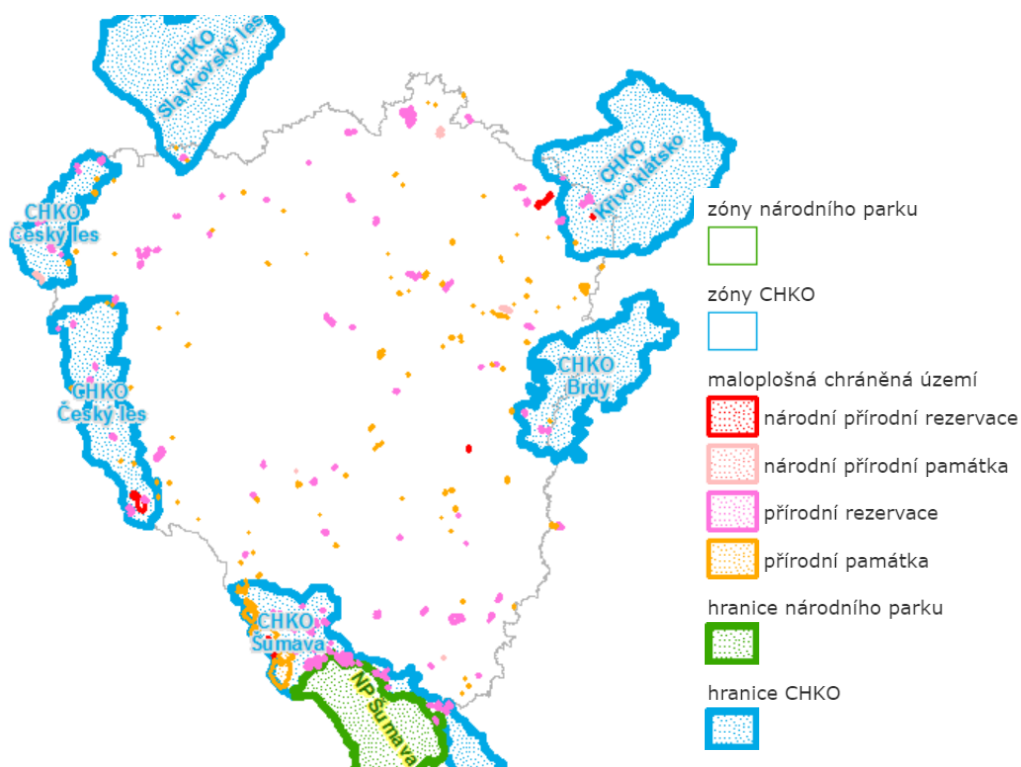
K dalšímu získávání informací byl vypracován dotazník, který byl vyplněn jednotlivými chovateli (zabývajícími se chovem ovcí, koz, koní nebo skotu) v oblasti NP Šumava, jeho ochranného pásma a na zbylé části území Plzeňského kraje. Dotazník je součástí příloh.

3.3 Lokalita

Výzkum byl prováděn v oblasti Plzeňského kraje, jehož součástí je také část oblasti Národního parku Šumava vč. Chráněné krajinné oblasti Šumava. Data získaná v rámci celého kraje byla rozlišována na území mimo národní park a území, které spadá pod Správu Národního parku Šumava.

3.3.1 Území Plzeňského kraje

Území Plzeňského kraje celkově zaujímá plochu 7 649 km², což z tohoto kraje činí třetí největší kraj České republiky. Nejzásadnější z pohledu přírodní rozmanitosti je reliéf krajiny, kdy můžeme oblast rozdělit na následující oblasti: Plzeňská pahorkatina, část oblasti Bavorské vrchoviny a část oblasti Šumava. Na území celého kraje se vyskytuje 202 zvláště chráněných území, z čehož se jedná o šest velkoplošných zvláště chráněných území - jeden národní park a pět chráněných krajinných oblastí (Český statistický úřad, 2023). Mapa s vyznačením těchto chráněných oblastí viz. níže obr. 2.1. Hornatá jsou především pohraniční území na jihozápadě (Šumava a Český les) a na severovýchodě (Plzeňská kotlina) (Sklenička, 2003).

Obr. 2.1: Zvláště chráněná území Plzeňského kraje (Krajský úřad Plzeňského kraje, 2023)

Celkově se na území Plzeňského kraje nachází 15 obcí s rozšířenou působností, z toho 2 jsou v překryvu s územím CHKO a NP (Plzensky-kraj.cz, 2023). K nejméně zatíženým oblastem dle životního prostředí náleží horské partie Šumavy, Českého lesa, západ Brd a oblast Manětína a Nečtin (Český statistický úřad, 2023).

Rozmístění obyvatel je rovněž nerovnoměrné. Většina obyvatel (cca 1/3) je soustředěna do oblasti Plzně a plzeňské aglomerace, vyšší počty obyvatel

se pak nacházejí podél hlavních komunikací. Naopak pohraniční oblasti kraje čítají nejmenší počty obyvatel, načež má vliv nejen historický kontext, ale i méně příhodné přírodní podmínky pro život (Matušková et al., 2014).

3.3.2 Území Národního parku Šumava (vč. CHKO Šumava)

NP Šumava zaujímá plochu 690 km² (tedy 0,87 % plochy České republiky) a rozkládá se na území dvou krajů – Plzeňského a Jihočeského. Nejnižším bodem NP je údolí Otavy u Rejštejna (600 m n.m.) a nejvyšším bodem na české straně Šumavy je vrchol Plechý (1786 m n.m.). 81 % území NP je kryto lesem (Sklenička, 2003).

Národní parky jsou dle zákona č. 144/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v § 15 definovány jako rozsáhlá území s typickým reliéfem a geologickou stavbou a převažujícím výskytem přirozených nebo člověkem málo pozměněných ekosystémů, jedinečná a významná v národním či mezinárodním měřítku z hlediska ekologického, vědeckého, vzdělávacího nebo osvětového. Veškeré využití národních parků musí být podřízeno zachování jejich ekologicky stabilních přirozených ekosystémů odpovídajících danému stanovišti a dosažení jejich přirozené biologické rozmanitosti a musí být v souladu s cíli ochrany sledovanými jejich vyhlášením. Dlouhodobým cílem ochrany národních parků je zachování nebo postupná obnova přirozených ekosystémů včetně zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice na převažující ploše území národních parků a zachování nebo postupné zlepšování stavu ekosystémů, jejichž existence je podmíněna činností člověka, významných z hlediska biologické rozmanitosti, na zbývajícím území národních parků.

Dále tento právní předpis řeší problematiku ochranných pásem zvláště chráněných území. Ochranná pásma mohou tato území mít stanovená, nejde-li o chráněnou krajinnou oblast. Vzhledem k tomu, že hranice Národního parku Šumava kopíruje Chráněná krajinná oblast Šumava, plní oblast CHKO funkci ochranného pásma NP. I z tohoto důvodu je pro účely této bakalářské práce území CHKO připojeno k území NP.

K identifikaci hranice národního parku a chráněné krajinné oblasti bylo využito hranic, které byly pro tyto oblasti vyhlášeny platnou legislativou.

Za sledované období, které je předmětem této bakalářské práce, nedošlo k žádným změnám hranic území národního parku, který je předmětem výzkumu.

4 Výsledky a diskuse

Pro alespoň částečnou kompenzaci újmy způsobené chovatelům byla vytvořena legislativní úprava, která napomáhá ke snížení finančních ztrát. Náhrady škod způsobených těmito zvláště chráněnými živočichy jsou pomocí místních předpisů stimulovány ve většině zemí (Stahl, 2001). V České republice se jedná o kompenzace prostřednictvím zákona č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, ve znění pozdějších předpisů. Hlavním zdrojem informací byla data shromažďovaná za účelem náhrad škod a také informace poskytnuté chovatelům.

Pomocí výše uvedených metod a analýz byl prováděn výzkum v předmětném časovém období, kdy došlo zároveň k porovnání jednotlivých poskytnutých dat z různých zdrojů. Jednotlivé výsledky a zdroje jsou podrobněji popsány a znázorněny v samostatných podkapitolách, které se zaměřují na data poskytnutá Krajským úřadem Plzeňského kraje, data získaná od Správy Národního parku Šumava, výsledky dotazníků vyplněných chovatelům a data uváděná na stránkách projektu navratvku.cz.

4.1 Krajský úřad Plzeňského kraje

Navzdory původním předpokladům hlubší spolupráce s krajským úřadem a možnosti nahlížet do spisů za účelem výzkumu, byla nakonec tato spolupráce krajským úřadem zamítnuta (e-mail ze dne 29. 2. 2024, 14:55) z důvodu, že se ve spisech nachází citlivé informace. Vzhledem k těmto okolnostem se stalo jedinou možností získání dat podáním oficiální žádosti o poskytnutí informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Vzhledem k finanční náročnosti, která tento úkon provází bylo značně omezeno množství původně požadovaných informací, a to na informace o celkových počtech nahlášených škod za jednotlivé roky a seznam katastrálních území, na kterém došlo ke škodám.

Dne 12.03.2024 pod č.j. PK-KDS/891/24, spis. zn. ZN/296/KDS/24, došlo k poskytnutí informace pod názvem „*Poskytnutí informace a odkaz na zveřejněnou informaci podle § 6 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů*“ v následujícím znění:

„Dne 5. 3. 2024 byla Krajskému úřadu Plzeňského kraje (dále jen „KÚPK“) doručena Vaše žádost o poskytnutí informace dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném

přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, následujícího znění: ,Tímto žádám o poskytnutí informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, o náhradách škod způsobených vlkem a rysem ostrovidem na hospodářských zvířatech dle z. č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, za roky 2019 - 2023 (včetně) v rozsahu:

- údaje o celkovém počtu vzniklých škod za jednotlivé kalendářní roky, s uvedením katastrálních území, kde k jednotlivým škodám došlo.'

Podle ustanovení § 6 odst. 1 InfZ „Pokud žádost o poskytnutí informace směřuje k poskytnutí zveřejněné informace, může povinný subjekt co nejdříve, nejpozději však do sedmi dnů, místo poskytnutí informace sdělit žadateli údaje umožňující vyhledání a získání zveřejněné informace, zejména odkaz na internetovou stránku, kde se informace nachází.

Přehledy škod způsobených vlkem obecným jsou přehledně zpracované pro celé území České republiky na internetové stránce <https://www.navratvlku.cz/>. Zde pod kolonkou „škody“ jsou uvedeny odkazy na tabulky s potřebnými údaji pro jednotlivé kraje a součástí je zároveň mapa s vyznačením místa škody.

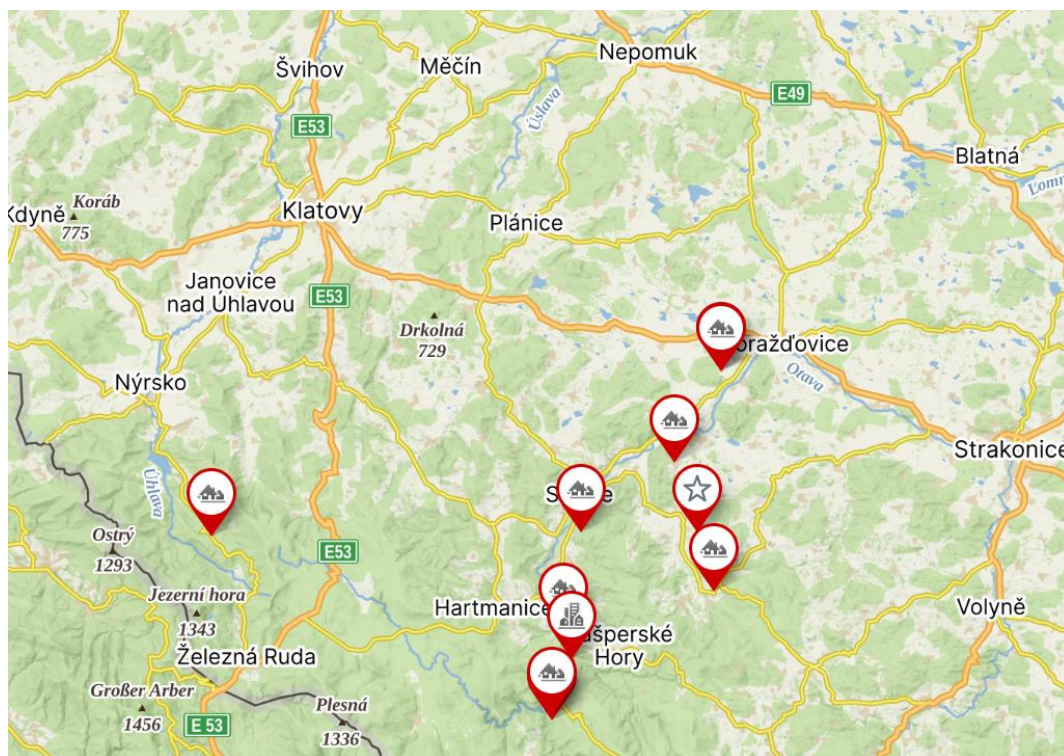
S ohledem na výše uvedené Vás tak KÚPK v této části Vaší žádosti odkazuje v souladu s § 6 odst. 1 InfZ na uvedené internetové stránky, na kterých jsou Vámi požadované informace zveřejněny.

Informace ke škodám rysem ostrovidem uvádíme v následující tabulce:

rok	k. ú.
2019	Vrabcov
2020	Rejštejn
2020	Radešov u Rejštejna
2021	Strašín
2021	Čimice
2021	Hliněný Újezd
2022	Jelenov
2022	Jelenov
2022	Hojsova Stráž
2022	Žihobce - Podskalí
2022	Hliněný Újezd
2023	žádná škoda nebyla hlášena

"

Z těchto dat lze vyvodit, že došlo k šesti útokům rysa mimo území NP a CHKO Šumava, ke dvěma útokům na území NP Šumava, ke dvěma v CHKO Šumava a k jednomu útoku v blízkosti hranice NP Šumava a CHKO Šumava, kdy nelze určit do jaké z těchto dvou oblastí pozemek v katastrálním území Rejštejn spadl. Níže na přehledové mapě lze shlédnout polohu jednotlivých útoků.

Obr. 4.1: Situační zakres jednotlivých škod způsobených rysem.

(mapy.cz)

Poskytnutá data však provází hned několik nesrovnalostí. V případě výše uvedeného k.ú. Čimice (dle ČÚZK území Hlavního města Prahy), se lze domnívat, že se jedná o k.ú. Čimice (okres Klatovy), které se nachází na rozdílu od výše uvedeného nachází na území Plzeňského kraje a je tedy oprávněn KÚPK k řešení věci. Dále je v této poskytnuté informaci uvedeno, že v k.ú. Hliněný Újezd došlo k útoku v roce 2021 a následně i v roce 2022.

Z předchozí úřední praxe na příslušné obci s rozšířenou působností, která sepisuje na místě protokol o škodě, bylo důvodné se domnívat, že v k.ú. Hliněný Újezd došlo pouze k útoku v roce 2022. Proto byl osloven tento příslušný úřad prostřednictvím e-mailu (dne 23.03.2024, 18:55) s prosbou o informaci, zda existuje nějaký útok rysa z roku 2021. Dne 25.03.2024 v 8:54 byla obdržena informace, že v daném roce k žádnému sepsání protokolu o škodě způsobené rysem nedošlo. Byl tedy osloven i chovatel, k napadení jehož stáda došlo o rok později

v tomto katastrálním území, a i on potvrdil skutečnost, že jeho stádo bylo napadeno pouze v roce 2022 a že si není vědom žádných útoků v letech předchozích. Další z výše poskytnutých informací nebyly ověřovány. Je možné se domnívat, vzhledem k odhaleným spekulativním datům, že se nejedná o zcela relevantní a správné informace.

Dále mohl úřad pochybit i ve věci zamítnutí možnosti nahlížet do spisu. Pokud je nahlížení zamítnuto, mělo by dojít k vydání a doručení usnesení o zamítnutí nahlížení (správní řád). V tomto případě však úřad nevydal žádné odůvodněné usnesení o zamítnutí nahlížení do spisu. Bohužel zde vznikla chyba i v postupu komunikace, kdy jednání probíhalo v prostředí e-mailu, nikoli však např. prostřednictvím datové schránky. Ovšem pak se stejně může postup úřadu jevit v rozporu se správním řádem a v rozporu s postupem v případě podání bez nutných náležitostí.

Dle jednoho z respondentů, který vyplnil dotazník, by měly být vydávány ročenky se všemi skutečnostmi za kraj a rok. S tímto názorem se lze ztotožnit, protože by tak bylo zřejmé, do jaké míry fungují kompenzace a opatření, a i pro chovatele by tyto údaje mohly být zajímavé a podstatné, jelikož informovanost o náhradách škod dle výsledků dotazníků je nízká. Předěšlo by se tím také řadě dezinformací

a zveřejněná data by mohla být dále využita pro výzkumy a potřeby zkvalitnění legislativních i jiných nedostatků.

4.2 Protokoly a spolupráce na území NP a CHKO Šumava

Na rozdíl od krajského úřadu byla Správa Národního parku Šumava ochotna spolupracovat bez větších překážek. Dne 23.03.2024 bylo Správou umožněno vyjet spolu se zoologem k napadení berana a ovce vlkem, ke kterému došlo na území CHKO Šumava. Z šetření nebyla pořizena žádná fotodokumentace ani jiné informace a účast byla považována jen jako možnost k pozorování celého jednání a dále jako možnost se blíže seznámit s řešenou problematikou.

Protokoly byly poskytnuty ve formě excel tabulek s informacemi v rozsahu: původce škody, datum vzniku, katastrální území, druh (ovce, beran, jehně; koza; tele), počet zraněných, poraněné zvíře, jiné škody. Z těchto škod byly vyselektovány ty, které se staly na území Plzeňského kraje a s nimi bylo následně pracováno.

Rysy byly způsobeny následující škody:

- 01.04.2020, k.ú. Radešov u Rejštejna, usmrcena 1 ovce,
- 09.05.2020, k.ú. Radešov u Rejštejna, usmrceny 2 ovce,
- 26.06.2020, k.ú. Rejštejn, usmrcena 1 ovce,
- 25.07.2022, k.ú. Hojsova Stráž, usmrcena 1 ovce.

Ve srovnání s informacemi poskytnutými KÚPK dochází k rozporu v případě útoků v Radešově u Rejštejna, kde dle dat KÚPK došlo jen k jednomu útoku. Dále KÚPK v roce 2022 kromě útoku v Hojsově Stráži uvádí i dva útoky v Jelenově, který se nachází na území NP Šumava, v datech poskytnutých Správou však tyto dva útoky uvedeny nejsou. Bohužel není znám žádný další způsob, jak by bylo možné data ověřit, proto nelze v rozporných případech dojít k žádnému závěru. Rysi dle Wölfla et al. (2015) usmrcují jen jeden kus zvěře. Toto tvrzení lze s výjimkou jednoho útoku na území pod Správou NP Šumava potvrdit i v případě hospodářských zvířat.

Jednotlivé útoky způsobené vlkem jsou znázorněny v tabulce níže. Dle těchto dat dochází k postupnému snižování počtů škod, kdy se vymyká tomuto trendu pouze rok 2023, kdy došlo opět k navýšení událostí. V tabulce jsou červeně vyznačena data, která převyšují celkové počty uváděné v projektu Návrat vlků, která jsou podrobněji rozebrána v samostatné kapitole této práce.

Z mapových podkladů uvedených na stránkách Návratu vlků byla získána poloha jednotlivých škod a prostřednictvím těch byly jednotlivé útoky přiřazeny k oblastem spadajícím kompetenčně pod Správu NP Šumava. Tyto počty jsou znázorněny v posledním sloupci tabulky. Zde jsou vidět markantní rozdíly v počtech útoků uvedených správou a projektem Návrat vlků.

Tabulka 4.1: Počty škodných událostí způsobených vlkem

rok	ovce		kozy		skot		kůň		počet útoků	Návrat vlků
	usmrcené	zraněné	usmr.	zr.	usmr.	zr.	usmr.	zr.		
2019	95	9	0	0	0	0	0	0	30	7
2020	89	5	0	0	1	0	0	0	28	9
2021	40	4	1	0	2	0	0	0	17	9
2022	2	0	0	0	2	0	0	0	4	3
2023	24	3	0	0	2	0	0	0	9	2

Dle Khorozyana a Heuricha (2022) se počet ovcí zabíjených vlky na území Německa trvale zvyšuje o 41 % ročně. Toto tvrzení nelze v případě území, které bylo předmětem této práce potvrdit, protože ze všech získaných dat je zřejmý celkový pokles vzniklých škod. Dle Dvořáka (2023) došlo v roce 2019 ke 41 škodám, v roce 2020 ke 37 škodám, v roce 2021 ke 21 a v roce 2022 škodám 20,

kdy tato data zahrnují celé území parku. Lze tedy potvrdit klesající tendenci i na celém území pod Správou NP Šumava.

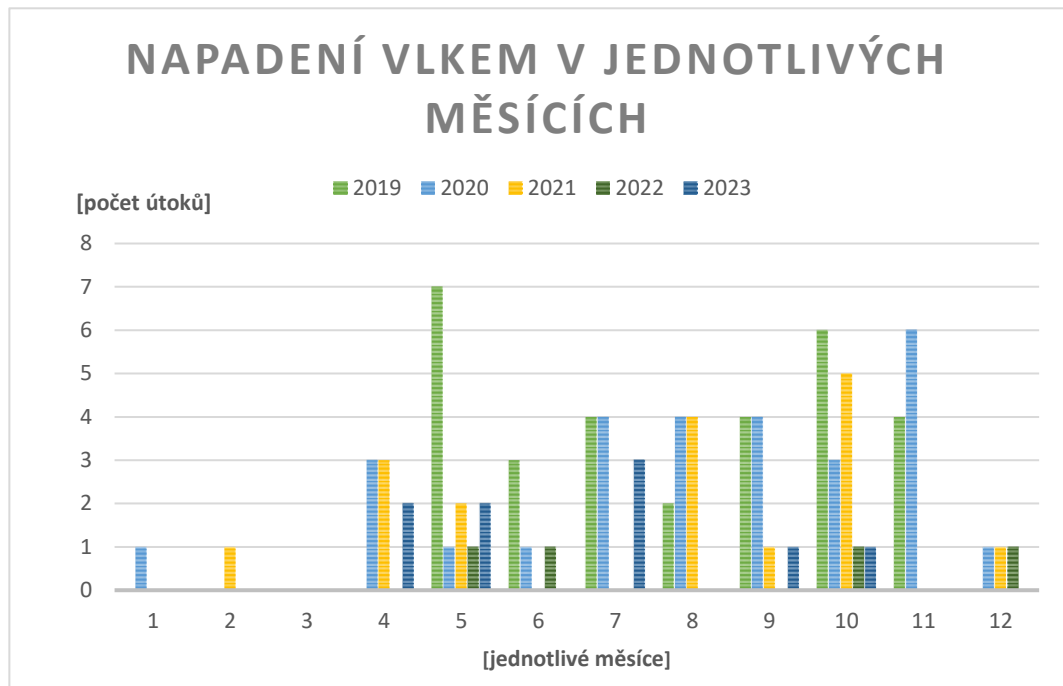
Kutal (2023) nepozoroval vztah mezi počtem zabitých vlků a ztrátami na hospodářských zvířatech. Ze zjištěných dat v poměru k rostoucí populaci vlka na Šumavě rovněž nebyla sledována žádná souvislost s množstvím vzniklých škod. Pokles napadení může být způsoben tím, že byly od roku 2020 zahájeny dotační tituly, které mají být využity na provedení preventivních opatření proti napadení zvláště chráněnými druhy.

Jako tomu je obecně v Evropě, i v Německu byla ze všech chovaných zvířat většina škod způsobena na ovcích, které tvořily 80 % celkového počtu všech napadení (Khorozyan a Heurich, 2022). V souladu s tímto tvrzením došlo i na území NP a CHKO Šumava nejčastěji k napadení ovci. Dle Vylítové (2022) bylo v roce 2022 chováno v České republice 174 196 ks ovci a 24 607 ks koz a dále podle Hudetzové (2022) bylo pak ke konci roku 2021 chováno 359 416 ks skotu. Počtem jednotlivých chovaných druhů by tedy data neměla být ovlivněna.

Z poskytnutých dat bylo dále využito možnosti zhodnotit, zda nejčastěji dochází k napadení samic, samců nebo mláďat vlkem. K tomu byla použita dostupná data z protokolů uvedená u ovci. U napadeného skotu se jednalo vždy jen o telata. U rysa šlo vždy jen o samice ovci. Samic ovci usmrcených vlkem bylo za celé sledované období 218 kusů, ty tvořily celkem 87 % z celkově napadených jedinců. Samců bylo zabito 12 a mláďat 20.

Vlk v průměru usmrtil 2,9 jedinců v rámci jednoho útoku, nejméně byl usmrcen jeden jedinec, nejvíce bylo usmrceno 12 samic ovci v jednom útoku a to v roce 2019, k.ú. Prášily.

Graf 4.1: Napadení způsobená vlkem za období 2019-2023

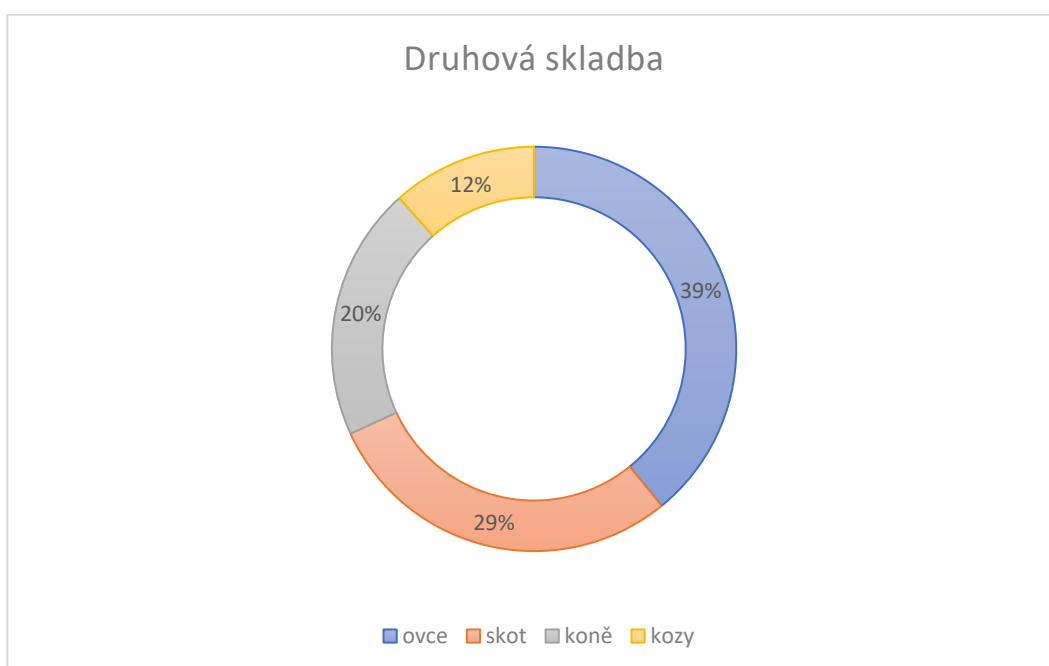
V grafu 4.1 je znázorněna časová osa počtu škod za jednotlivé měsíce a roky. Z grafu je patrné, že k nejvíce škodám docházelo v období května až listopadu. Během prosince došlo za celé sledované období pouze ke třem útokům, v lednu a únoru vždy jen po jednom útoku za celé sledované období a v březnu nedošlo k útoku žádnému. Pouze v měsíci květnu a říjnu docházelo k útokům v každém roce. Dle Metze et al. (2008) není o sezónnosti lovu vlků známo mnoho i s ohledem na to, že jsou jednotlivé zkoumané lokality velmi odlišné.

Za spolupráce poškozeného zemědělce se Správou NP Šumava byl útok způsobený rysem v k.ú. Hliněný Újezd v roce 2022 přisouzen konkrétnímu zvířeti, které bylo zachyceno na soukromou fotopast v blízkosti místa napadení. Informace byla sdělena prostřednictvím e-mailu ze dne 13.03.2023, 11:19. Dle tohoto e-mailu se jednalo o mládě neurčitého pohlaví, které se narodilo matce Dianě v oblasti Strážov/Pohádka, Čachrov, Javorná, Městyš. Pohyb mláděte byl zachycen s matkou okolo Pohádky na jaře 2021, poté v létě téhož roku samostatně u Kašperských Hor, v prosinci 2021 byl zaznamenán u Běšin, v lednu 2022 opakovaně nedaleko Kolinec, v březnu pak Hliněný Újezd. Společně s údaji poskytnutými krajským úřadem a popisem výskytu dle údajů od Správy NP Šumava se lze domnívat, že tento jedinec nemá na svědomí v těchto letech žádný jiný z útoků, ke kterému došlo.

4.3 Dotazníkové šetření

Do výzkumu se zapojilo 48 chovatelů (47 vyplnilo elektronicky prostřednictvím služby survio.com, 1 vyplnil papírový dotazník), z čehož 6 dotazovaných bylo z jiného kraje. V průměru se dotazovaní věnovali chovatelské činnosti 19 let (nejkratší dobu méně než rok, nejdéle po celé generaci). V grafu 4.2 níže jsou uvedeny jednotlivé poměry chovaných druhů hospodářských zvířat. Z grafu je patrné, že někteří chovatelé chovají více než jeden druh zvířat. Nejvíce chované jsou ovce, poté skot a koně a nejméně chovatelů se zabývá chovem koz.

Graf 4.2: Druhovú skladbu hospodářských zvířat dle dotazníku

Respondenti se v největší míře nacházeli mimo území NP a CHKO, ti tvořili 38 dotazovaných z celkového množství, 2 vedli hospodářství na území CHKO Šumava a 3 přímo na území NP Šumava, a dále se jich 5 nacházelo na území jiného CHKO.

Graf 4.3 se zabývá jak výsledky z dotazníků, tak i zároveň daty získanými z dílčích protokolů za jednotlivé škody na území CHKO a NP Šumava. Jeho hlavním cílem je porovnání toho, k útokům na jaká zvířata nejčastěji dochází dle jednotlivých mínění dotazovaných chovatelů, dle jejich zkušeností a dle faktických dat, která byla získána z protokolů z míst škod.

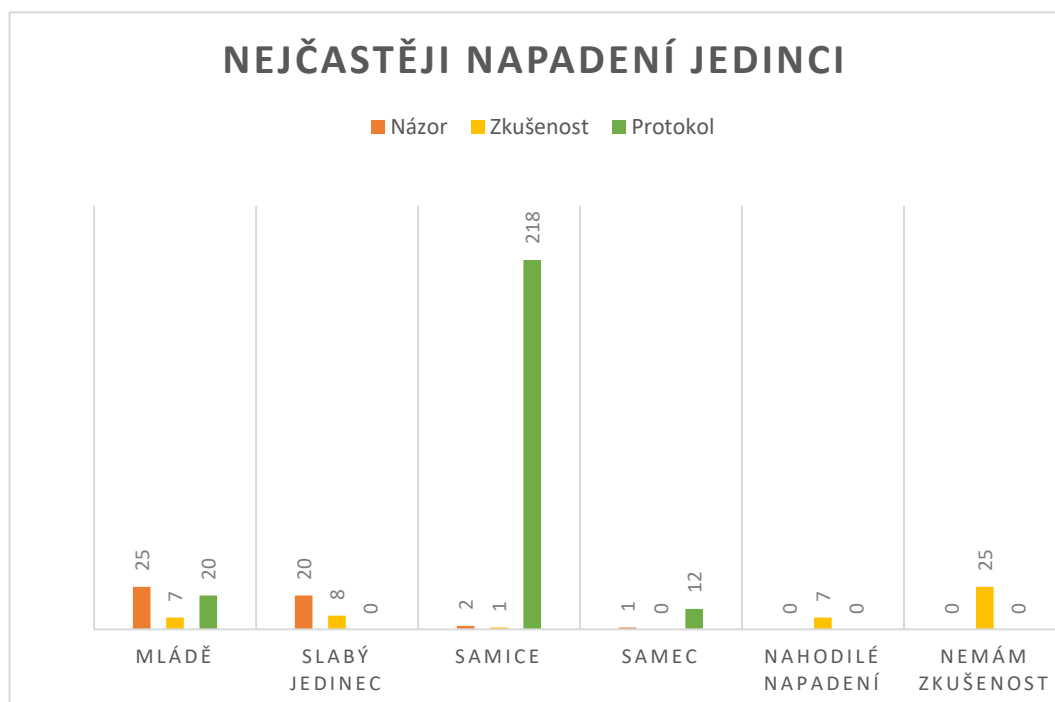
Z těchto dat lze odvodit, že dle jednotlivých názorů dochází nejčastěji k napadení mláďat (25 hlasů) nebo slabých jedinců (20 hlasů).

Oproti výběru u názoru na nejčastěji napadaná zvířata byla možnost výběru v případě zkušenosti rozšířena i o možnost nahodilého napadení, kdy dle osobních zkušeností došlo k nahodilým napadení u 7 z nich, to se jedná o shodné číslo jako v případě mláďat. U 8 respondentů převládá slabý jedinec a většina dotazovaných chovatelů (25) nemá zkušenost. Data z jednotlivých protokolů jsou již uvedena výše. Důležité je podotknout, že v případě protokolů nebyl hodnocen zdravotní stav jedinců.

V celkovém přehledu je tedy zřejmé, že se názory a zkušenosti dotazovaných jednoznačně zcela liší od skutečných škod, kdy převládají škody způsobené na samicích. Nahodilé napadení lze vzhledem k jednoznačně vypovídajícím podkladům vyloučit.

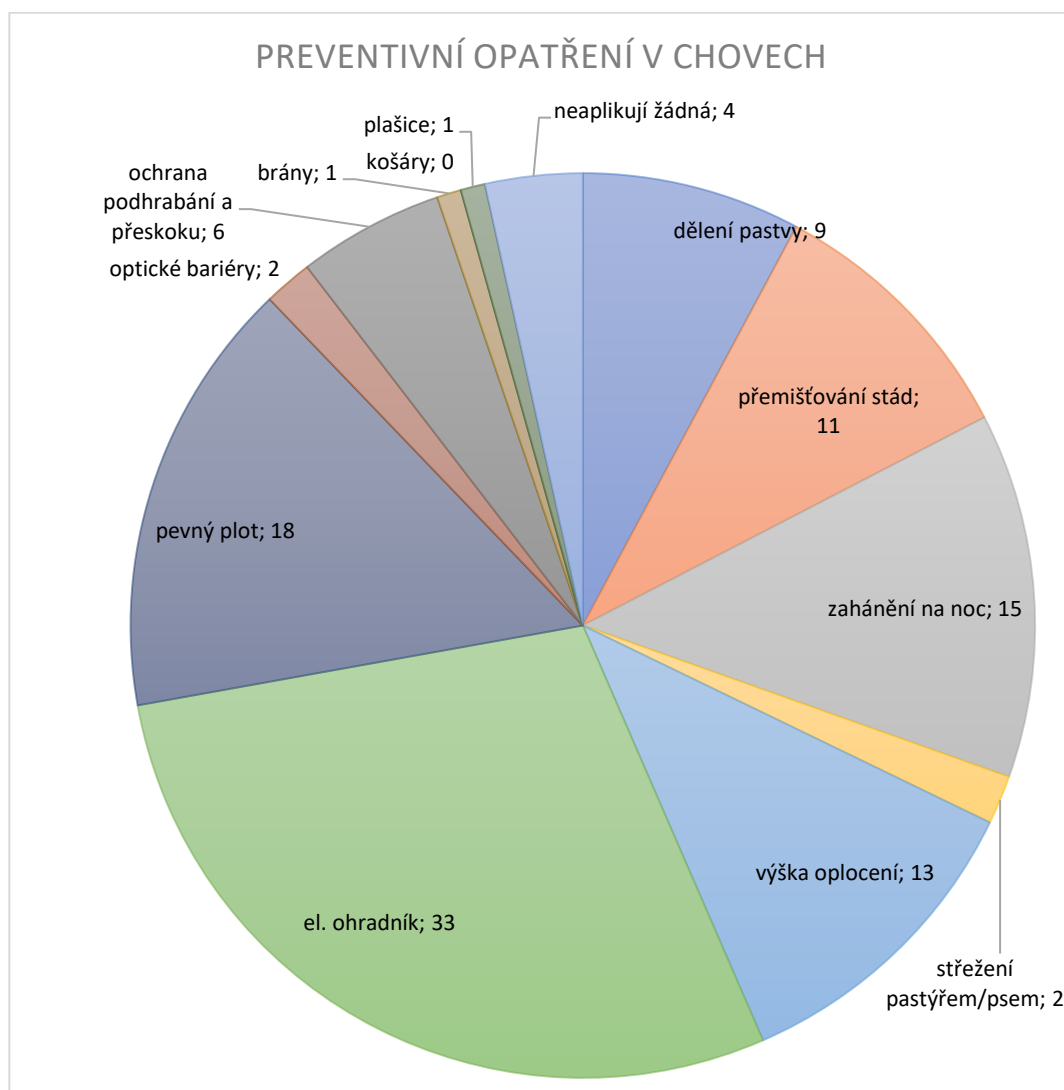
Dle Šustra (2015) preferují vlci samičí zvěř před samčí. Toto lze tedy potvrdit i v případě hospodářských zvířat, pokud pomineme skutečnost, že v chovech může být markantní rozdíl v zastoupení jednotlivých pohlaví.

Graf 4.3: Znázornění výsledků nejčastěji napadaných hospodářských zvířat

Obyčejně zemědělci dle Webera (2000) dávají přednost zlepšování systému kompenzací ekonomickým způsobem před preventivními opatřeními. Dle našich respondentů v případě vzniku škody preferuje 26 dotazovaných finanční kompenzaci škody a 22 by upřednostnilo naopak hrazené preventivní opatření, což je v souladu s tvrzením Webera (2000), avšak rozdíl mezi těmito dvěma způsoby není oproti očekávání nikterak výrazný. Výsledek může být značně ovlivněn malým počtem respondentů a skutečností, že řada z nich, dle výsledků dotazníků, nějaká z preventivních opatření již provedla, a tudíž se snižuje potřeba na jejich další aplikaci. Pouze čtyři chovatelé uvedli, že v chovu neprovedli žádná preventivní opatření. Podrobněji jsou zachycena jednotlivá preventivní opatření v následujícím grafu 4.4, kde je patrné, že někteří dotazovaní uplatňují v chovu i více opatření najednou.

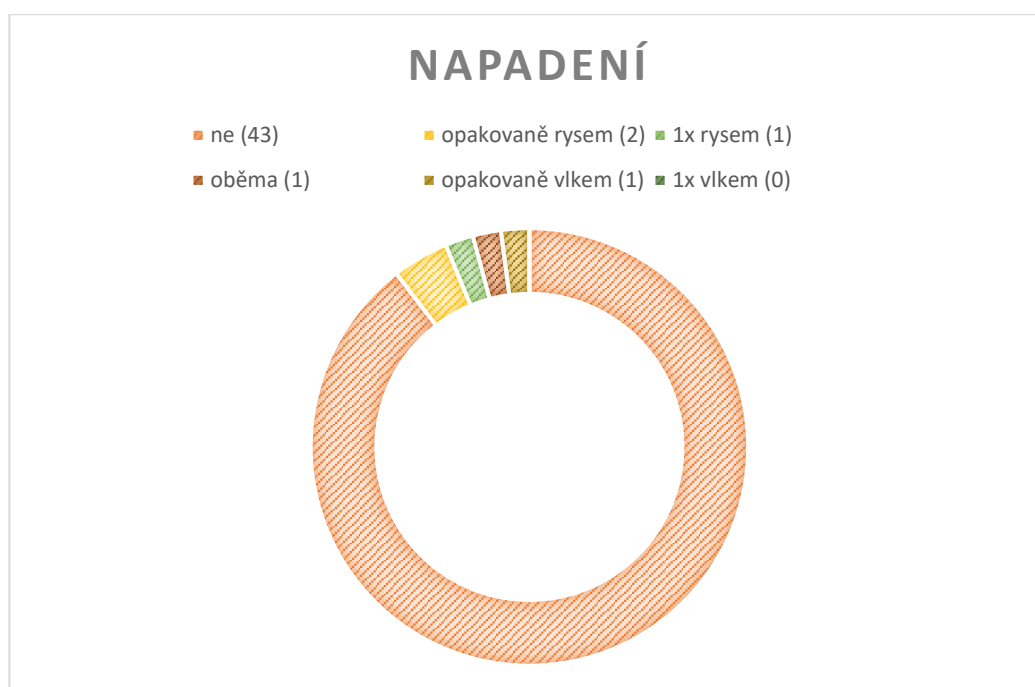
Graf 4.4: Preventivní opatření prováděná v chovech

Respondenti měli v dalším bodu dotazníku uvést, zda si myslí, že jsou preventivní opatření dostatečná k předcházení škod či nikoli. Třicet tři z nich uvádí, že jsou dostatečná, třináct pak že nejsou dostatečná žádná, že se vždy najde způsob napadení a jeden respondent uvádí, že opatření fungují jen někdy. Jeden z respondentů uvádí neúměrnou finanční náročnost a malou účinnost jako důvod toho, že opatření není dostatečné.

Chovatelé, jejichž chov byl napaden, uvedli, že u třech z nich došlo k napadení mimo obec, ale v její blízkosti a u třech z nich došlo k napadení přímo v intravilánu obce nebo u trvale obydlené nemovitosti. Nikdo z napadených chovatelů, který vyplnil dotazník, neuvádí, že by došlo k napadení mimo osídlené území. Celkově byla u čtyř chovatelů zvířata napadena na pastvě, v jednom případě došlo k napadení v uzavřeném nocovišti mimo pastvu a v jednom případě pak k napadení v otevřeném nocovišti.

Graf 4.5: Výsledky četnosti napadení dle dotazníku

Jak již z výše uvedeného vyplývá, celkem ze všech respondentů bylo napadeno pět chovů, z čehož došlo ke čtyřem útokům v rozmezí let 2019-2023 a ke třem útokům před rokem 2019. Jednotlivá napadení jsou zaznamenána v grafu 4.5, který znázorňuje, o útok kterého zvířete šlo. V tabulce 4.2 jsou pak další údaje týkající se konkrétních napadení. Z těchto chovatelů uvedli tři, že bylo napadeno v rámci útoku jedno zvíře a dva uvádějí, že bylo napadeno do pěti zvířat. U třech z nich byla

všechna zvířata při útoku usmrcena a v jednom případě musela být zvířata následně usmrcena.

Zaměříme-li se na odpovědi chovatelů, zda se možných útoků na jejich chov obávají, uvádí 29 z nich, že se útoků nebojí. Většina z nich pak svůj postoj odůvodňuje tím, že se nacházejí mimo oblast jejich výskytu. Jeden uvádí, že se jedná v případě vlka a rysa o plachá zvířata, další uvádí, že by se bál v případě, že by zvířata na noc nezavíral do objektu. 18 z dotazovaných pak uvedlo, že se napadení bojí. V některých případech je k tomu vedla skutečnost, že se v jejich blízkosti vlk nebo rys vyskytuje nebo skutečnost, že již v jejich blízkosti (v jednom případě i v sousedství) došlo k útokům.

Dále v rámci této otázky jeden z chovatelů uvádí, že šelmy ztrácejí strach a přicházejí i do těsné blízkosti člověka a jeho hospodářství. Naopak jiný z respondentů uvádí, že jsou opatření dostatečná a vylučuje, že by jeho chov mohl být napaden právě proto, že se nachází v obydlené oblasti. Šelmy mohou dle Barua et al. (2013) vstupovat i na veřejná prostranství, ve velmi výjimečných případech i napadat lidi, což je shodný postoj s prvním výše dotazovaným. Zjištěná data v rámci dotazníku jednoznačně potvrzují názor Barua et al. (2013), jelikož ke všem útokům došlo minimálně v blízkosti obcí. V našem zájmovém území nebyl však zaznamenaný žádný útok vlka nebo rysa, který by byl cílen proti jedinci lidské populace. Jeden z respondentů v rámci dotazníku uvedl, že by v místech opakujících se incidentů financoval příslušná myslivecká sdružení a šelmy tímto způsobem reguloval.

Tabulka 4.2: Výsledky získané z napadených chovů

1	2	3	4	5
mimo NP a CHKO	mimo NP a CHKO	mimo NP a CHKO	NP Šumava	mimo NP a CHKO
30	18	35	18	30
Skot 200/800	ovce, kozy; 15/3	ovce 20/1	skot 250/20, ovce	skot 300/50
el. ohradník	zahánění na noc	el. ohradník, pevný plot	přemísťování, el. ohradník, pastevecký pes	el. ohradník, plašiče
ano, 1x	ne	ano	ano	ne
ano, 1x	ano	ne	ano	ano
ne	nevím	ne	ne	ne
opakovaně vlk	opakovaně rysem (kozy)	1x rys	vlk i rys (skot i ovce)	opakovaně rys
ano	ne	ano	ano	ano
ne	ano	ne	ano	ano
1 ks	1 ks	do 5 ks	do 5 ks (některá s nuceným usmrcením)	1 ks
mimo obec, ale v blízkosti	v intravilánu nebo u trvale obyd. objektu	v intravilánu nebo u trvale obyd. objektu	intravilán a mimo obec v její blízkosti	mimo obec ale v její blízkosti
na pastvě	otevřené nocoviště	na pastvě	na pastvě i v uzavřeném nocovišti	na pastvě

Co se finančních kompenzací týče, 20 chovatelů uvádí, že nejsou dostatečné, 14 chovatelů zastává názor, že kompenzace dostatečné jsou a 14 respondentů neví, neboť jim nejsou známy ceny, nebo věc nedokáží posoudit. Nedostatečnou cenu odůvodňují respondenti tím, že se v ní neodráží náklady na krmiva, ustájení, provoz farmy a citovou vazbu na zvíře; jeden respondent uvádí i to, že cena neodráží náklady na veterináře a kafilerii.

Ohledně celého procesu náhrad škod uvádí 10 dotazovaných, že proces není jednoduchý, 2 naopak uvádějí, že jednoduchý je. Zbytek respondentů zvolil možnost „nevím“. V případě otázky, co by bylo potřeba na procesu náhrady usnadnit se objevují následující odpovědi:

- zohlednit citovou újmu,
- zjednodušit podmínky, žádosti, celkově méně administrativy,
- zrychlit proces,
- změnit celou legislativu,

-
- neplatit náhrady, likvidovat „škodnou“,
 - individuální přístup,
 - vše řešit z jednoho místa přes e-farmáře s fotodokumentací, ve Workflow (dálkové sdílení dokumentů) by byli osloveni veterinář a úřady.

V prostoru na případné další poznatky k problematice byla zanechána řada pozitivních i negativních komentářů plných emocí. Jeden z respondentů uvádí, že chová nenávist k lidem, kteří chtějí přírodu zachovat bez vlků a rysů a kteří odmítají zabezpečit svá stáda. Další zastává názor, že tu tyto šelmy byly vždy a je okolo tohoto tématu až moc povyku. Další poznamenává, že je vlk již v Brdech a páchá škody na skotu (potvrzen útok dle dat z navratvlku.cz). Jiný chovatel chápe obavy, protože díky ochraně poroste i počet šelem a je tudíž obava oprávněná. Další je ve věci zcela radikální a tyto šelmy by na našem území likvidoval. Jeden z chovatelů poukazuje na historický kontext spojený se snahou tyto tvory vyhubit, odkazuje např. na vlčí jámy.

Je tedy jasné, že názory nejsou jednotné ani mezi chovateli a de facto se dělí na dva tábory s naprosto opačnými názory. Jasné je jen to, že bez kompromisu na obou stranách nikdy nedojde ke spokojenosti většiny. Z toho vyplývá potřeba se zaměřit jak na účinná opatření, tak i na ochranu druhů, což vybízí k možnosti toto téma rozvinout ve výzkumech či odborných pracích, k medializaci nebo k účelům osvěty a vyšší informovanosti.

Jedním z témat dotazníku byli také pastevečtí psi, kteří jsou dle Blättlera a Find'a (2018) nejpřirozenějším a zároveň nejvhodnějším opatřením. Zde byla většina chovatelů (33 z nich) zásadně proti využití pasteveckých psů. Nejčastějšími důvody byla náročnost, náklady na výchovu, malé stádo, pro které by se jednalo o neefektivní opatření a faktorem byla i lokalizace v blízkosti zástavby, kdy se nejeví opatření jako vhodné z důvodu ohrožení osob volně pobíhajícím psem. Někteří z chovatelů, kteří by pastevecké psy podpořili, zároveň i uvádějí, že pastevecké psy mají a jsou s nimi spokojeni.

Další bod dotazníku se týkal bezpečnosti, kdy řada chovatelů viděla negativa především v neukázněných osobách pohybujících se krajinou a někdy i v povaze pasteveckých psů, avšak celkově 28 z dotazovaných označilo pastevecké psy za bezpečné opatření ve vztahu k jejich okolí. Jeden chovatel poukazuje na dva druhy psů a to ti, kteří pomáhají zvířata zahánět a ti, kteří brání stádo za každou cenu, bez ohledu na to, kdo je narušitelem.

Jeden respondent v dotazníku uvedl, že chová nula let a nemá žádné zvíře, že se jeho chov nachází v oblasti NP Šumava, kdy v prostoru pro katastrální území uvedl „Středočeský kraj“ a vyplnil i preventivní opatření, která ve svém chovu provedl. U tohoto respondenta nelze dojít k závěru, zda některou z odpovědí vyplnil nesprávně, nebo vyplnit nechtěl, nebo zda se celkově jedná o zcela nerelevantní data. Bohužel vlivem tohoto respondenta mohlo dojít k částečnému zkreslení celkových výsledků dotazníku.

Místy dochází u jednotlivých bodů dotazníku k dílčím nejasnostem. V těchto případech bohužel není možné rozpory a nejasnosti opravit, protože je dotazník zcela anonymní a respondenti za sebou nezanechávají žádné kontakty. Vzhledem k anonymitě a nemožnosti si ověřit skutečnou existenci respondentů, nelze také vyloučit neoprávněné vyplnění, případně uvedení nepravdivých dat.

Dotazník lze tedy považovat za orientační zdroj dat a nelze je považovat za data jednoznačně pravdivá a relevantní. Výhodou dotazníku je však skutečnost, že se řada zemědělců zapojí právě s ohledem na to, že se jedná o věc anonymní a mohou tak bez okolků projevit svůj názor. Forma dotazníku byla zvolena právě proto, aby bylo toto mínění zemědělců porovnáno s dalšími podklady, které byly při tvorbě této práce shromážděny a vyhodnoceny.

4.4 Data z projektu „Návrat vlků“

Z portálu navratvlku.cz byla vyhodnocována data z mapových podkladů, data z přehledů škodných událostí za jednotlivé roky a přehledů škod za dané měsíce.

Z mapových podkladů, kde jsou uvedeny: rok, místo (ne však katastrální území), druh a počet napadených/zraněných byla vytvořena tabulka 4.3, která je k dispozici níže a data získaná z těchto mapových podkladů byla následně porovnána s daty uvedenými v přehledu škodných událostí za jednotlivé roky. Souhrnná tabulka 4.4 zahrnuje souhrn přehledů za jednotlivé zájmové roky.

V rámci těchto dvou podkladů byla nalezena odchylka v uvedených datech, a to konkrétně v počtech usmrčeného skotu v letech 2021 a 2022 a u počtu usmrčených ovcí za rok 2022. Dle mapových podkladů došlo v roce 2022 k usmrcení pouze 31 ks ovcí oproti přehledu, kde je uvedeno kusů 40. Počet zraněných ovcí se shoduje. U skotu dle mapových podkladů došlo v roce 2021 k usmrcení 3 kusů

a v roce 2022 ke 4 kusům. Dle přehledu byl v roce 2021 usmrčen 1 kus a 1 kus zraněn, a dále poté v roce 2022 došlo k usmrcení 5 kusů.

Tyto odlišnosti byly porovnány s daty poskytnutými Správou NP Šumava s výsledkem, kdy došlo ke shodě s daty uvedenými v mapových podkladech.

Tabulka 4.3: Seznam jednotlivých škod dle mapových podkladů projektu Návrat vlků

Území	Rok	Oblast	Druh	Počet usmrce- ných zvířat	Celkem
mimo	2019	Dešenice	ovce	3	3
NP Šumava	2019	Nová Hůrka	ovce	2	2
NP Šumava	2019	Stodůlky u Prášil	ovce	2; 11	13
CHKO Šumava	2019	Vatětice	ovce	19	34
CHKO Šumava	2020	Vatětice	ovce	2; 4; 2; 7	
CHKO Šumava	2019	Velký Radkov	ovce	2	4
CHKO Šumava	2020	Velký Radkov	ovce	2	
NP Šumava	2019	Velký Kozí Hřbet	ovce	1	3
NP Šumava	2020	Velký Kozí Hřbet	skot	1	
NP Šumava	2021	Velký Kozí Hřbet	ovce	1	
NP Šumava	2019	Sedlo u Srní	ovce	3; 2; 3; 3	11
NP Šumava	2019	Horní Hrádky	ovce	2; 1; 1; 2; 2; 2; 2; 2; 3; 3; 3	23
mimo	2020	Vochov	ovce	1	1
CHKO Český les	2020	Česká Ves u Lesné	skot	1	1
CHKO Šumava	2020	Divišovice	skot	2	6
CHKO Šumava	2023	Divišovice u Děpoltic	ovce	1; 3	
mimo	2020	Chvalšovice u Čachrova	ovce	1	3
mimo	2022	Chvalšovice u Čachrova	ovce	1 (a 1 zraněná)	
CHKO Šumava	2020	Radešov u Rejštejna	ovce	4; 8; 4; 6; 2 (a 4 zraněné)	30
CHKO Šumava	2021	Radešov	ovce	1; 1	
CHKO Šumava	2021	Rejštejn	ovce	3	3

CHKO Šumava	2020	Hartmanice	ovce	1	6
CHKO Šumava	2021	Hartmanice	ovce	1; 3; 1	
CHKO Šumava	2020	Rejštejn	ovce	1	32
NP Šumava	2020	Rejštejn	ovce	8; 2 (a 1 zraněná)	
NP Šumava	2021	Rejštejn	ovce	5; 9; 6	
CHKO Šumava	2021	Rejštejn	kozy	1	1
NP Šumava	2020	Srní	ovce	2; 3; 1; 3	14
NP Šumava	2021	Srní	ovce	3; 1	
NP Šumava	2022	Srní	ovce	1	
CHKO Český les	2021	Velký Horšín	skot	1	1
CHKO Šumava	2021	Dešenice	skot	1	1
CHKO Šumava	2021	Kříženec	skot	1	1
mimo	2022	Strašín	ovce	1; 3; 2	6
NP Šumava	2022	Prášily	ovce	8	8
CHKO Šumava	2022	Debrník u Železné Rudy	skot	1	1
CHKO Český les	2022	Jedlina	ovce	1; 11; 2	14
CHKO Český les	2022	Zahájí u Lesné	skot	1; 2	3
CHKO Šumava	2023	Zálužice II	ovce	5	5
CHKO Český les	2023	Valtířov u Nového Kramolína	skot	1	1
CHKO Český les	2023	Lučina u Nemanic	skot	2; 2; 2	6
CHKO Český les	2023	Nová Ves pod Přimdou	skot	1	1
CHKO Brdy	2023	Chynín	skot	1	1
mimo	2023	Bezvěrov	skot	3	3
mimo	2023	Pořejov	skot	1	1
mimo	2023	Bažantov	skot	1	1
mimo	2023	Krotějov	skot	1	1
					245

Tabulka 4.4: Data dle projektu Návrat vlků z přehledů jednotlivých let

rok	ovce		kozy		skot		kůň		počet událostí
	usmrcené	zraněné	usmr.	zr.	usmr.	zr.	usmr.	zr.	
2019	74		0	0	0	0	0	0	22
2020	64	5	0	0	4	0	0	0	23
2021	35	0	1	0	1	1	0	0	15
2022	40	1	0	0	5	0	0	0	15
2023	9	0	0	0	15	0	0	0	13

Při analýze dat za dílčí měsíce bylo zjištěno, že celkové součty škod za jednotlivé dílčí měsíce se neshodují s přehledem za jednotlivé roky. Hlavním důvodem pravděpodobně bude především fakt, že v přehledů dílčích měsíců se nacházejí pouze škody hlášené Správou NP Šumava nebo AOPK ČR, v roce 2023 se pak již objevují i data od obcí s rozšířenou působností. Od analýzy těchto dat bylo upuštěno, jelikož v takto omezeném množství nelze dovodit, v jakých měsících dochází k největším počtům škod a údaje jsou tudíž bezpředmětné pro tuto práci.

Navratvlku.cz_3 (2020) přímo na svých stránkách uvádí: „Počty jsou evidovány pouze na základě protokolů zaslaných AOPK ČR.“ Z tohoto lze dovodit, že data obsažená na těchto stránkách nemusí zahrnovat všechny škody, které na zájmovém území vznikly. V případě, že KÚPK odkazuje na tato data v rámci poskytnutí informace (viz. výše), lze se domnívat, že KÚPK koordinuje distribuci všech protokolů, a proto je zajištěna skutečnost, že na tomto webu je uvedeno vše, co eviduje KÚPK, tedy všechny vzniklé škody v zájmovém území.

Dle Nowak et al. (2005) tvoří hospodářská zvířata pouze méně než 3 % biomasy kořisti. Tuto skutečnost potvrzuje i Dvořák (2023), který uvádí, že 96 % potravy (dle analýzy trusu šumavských vlků) tvoří spárkatá zvěř a pouze 2,5 % zaujímají hospodářská zvířata. Rozsah této práce a vstupní údaje nebyly zajištěny v takovém rozsahu, aby bylo možné určit, jaké procentuální zastoupení z celkové biomasy kořisti tvořila hospodářská zvířata.

5 Závěr

Cílem této práce bylo zmapovat četnost napadení způsobených zvláště chráněnými živočichy, rysem ostrovidem a vlkem obecným, na hospodářských zvířatech a zjistit počty zvířat, které byly v rámci jednoho útoku napadeny. Cílem bylo také mimo jiné zajistit údaje o tom, zda jsou napadána častěji mláďata, samci nebo samice.

Z výsledků je zřejmé, že počty napadení jak vlkem, tak i rysem se liší dle zdrojů informací. Dokonce samotný projekt Návrat vlků má rozličné informace v rámci jednotlivých vyhodnocení dat. Ale obecně se zdroje shodují, že nejčastěji dochází k napadení ovcí, kdy jde převážně o samice, v menším počtu pak mláďata, a ojedinele o samce. V zájmovém území pak jednoznačně převládají útoky způsobené vlky. Rys napadl nejčastěji jen jedno hospodářské zvíře v rámci jednoho útoku. Vlk v průměru usmrtil 2,9 jedinců v rámci jednoho útoku, nejméně byl usmrcen jeden jedinec, nejvíce bylo usmrceno 12 ovcí v jednom útoku. Co se periodicity útoků týče, pouze v květnu a říjnu docházelo pravidelně každý rok k útokům a pouze v měsíci březnu nebyly ani v jednom roce zaznamenány útoky. Ve srovnání s literaturou však nelze potvrdit periodicitu napadení, což dává možnost k vytvoření odborných prací na toto téma.

Dále byly sledovány lokalizační údaje napadení, která měla rozlišit to, zda se jednalo o příhraniční oblasti Národního parku Šumava nebo zbylou část Plzeňského kraje, kdy bylo zjištěno, že k nejvíce útokům dochází právě na území pod Správou Národního parku Šumava.

Dalším bodem bylo také zajištění informací o mínění a postoji chovatelů hospodářských zvířat za použití dotazníku. Dotazník vyplnilo 48 chovatelů, kdy se jich většina nacházela mimo území NP a CHKO Šumava. Pouze 4 z nich neprovedli ve svých chovech žádná preventivní opatření, jiní provedli opatření i několik. V případě volby mezi finanční kompenzací a hrazeným preventivním opatřením bylo množství hlasů téměř vyrovnané, ale preferovanější byla finanční kompenzace.

Z celkového počtu respondentů bylo pět chovů napadeno vlkem nebo rysem, případně oběma. Všechny napadené chovy se nacházeli v zastavěném území, v jeho blízkosti nebo u trvale obydlené nemovitosti. Postoj chovatelů k pasteveckým psům byl obecně negativní, menšina pastevecké psy v chovech má.

Část chovatelů pak označila finanční kompenzace jako nedostatečné a jako nedostatky v celém procesu náhrad škod uvádí především komplikovaný proces, množství potřebných dokumentů a zdlouhavost celého procesu. Navrhují změnu legislativy případně povolený odstřel.

Jedním z cílů práce bylo také přiřadit jednotlivé útoky ke konkrétním predátorům, od čehož však bylo upuštěno, protože všechna napadení na území NP a CHKO Šumava přiřadit ke konkrétním šelmám lze a bylo tomu tak již učiněno. V případě rysů je tomu tak i na zbylém území, což se ukázalo v případě napadení v k.ú. Hliněný Újezd, kdy byl útok přiřazen konkrétnímu zvířeti.

Seznam použité literatury

Anděra, M. a Gaisler, J. (2012). *Savci České republiky*. Academia, Praha. ISBN 978-80-200-2185-4.

Anděra, M., Červený, J., Bufka, L., Bartošová, D., Koubek, P. (2004). Současné rozšíření vlka obecného (*Canis lupus*) v České republice. *Lynx*, 35: 5–12.

AOPK ČR (2023). *Portál Informačního systému ochrany přírody – Karty druhů*. [online]

[cit. 28.08.2023]. Dostupné z: <https://portal.nature.cz/kartydruhu/>.

Krajský úřad Plzeňského kraje (2023). *Geoportál Plzeňského kraje - Chráněná území, přírodní parky, památné stromy a NATURA 2000*. [online] it. 26.11.2023].

Dostupné z: <https://geoportal.plzensky-kraj.cz/portal/zivotni-prostredi>.

Český statistický úřad (2023). *Charakteristika Plzeňského kraje*. [online] [cit. 26.11.2023]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xp/plzensky-kraj>.

Arx, M., Breitenmoser-Würsten, C., Zimmermann, F., Breitenmoser, U. (2004). *Status and conservation of the Eurasian lynx (*Lynx lynx*) in Europe in 2001*. KORA Bericht No. 19, Muri. ISSN 1422-5123.

Bartošová, D. (2008). Velké šelmy v CHKO Beskydy v roce 2008. *Zpravodaj CHKO Beskydy*, 4:1-4.

Bartošová, D. (2011). Jak se daří velkým šelmám v CHKO Beskydy. *Veronica XXV.*, 2: 5–15

Barua, M., Bhagwat, S. A., Jadhav, S. (2013). The hidden dimensions of human-wildlife conflict: health impacts, opportunity and transaction costs. *Biol. Conserv.* 157: 309–316

Belotti, E. a Bufka, L. (2021). 30 let monitoringu rysa ostrovida na Šumavě. *Ochrana přírody*, 3/2021: 26-29.

Blättler, L., Dind'ò S. (2018). *Jak Pastervečtí psy chrání stáda*. AOPK ČR. Praha. ISBN 978-80-88076-80-3.

Bláha, J., Bufka, L., Danisz, K., Kotecký, V., Mináriková, T., Poledníková, K., Volfová, J. (2014). *Šumava: Rys, přirozené horské lesy i kůrovec*. ALKA Wildlife, o. p. s., Dačice.

Bufka, L., Belotti, E., Heurich, M., Gahbauer, M. (2022). *Výsledky monitoringu rysa ostrovida v národních parcích Šumava a Bavorský les v sezóně 2021/22*. Správa Národního parku Šumava,

Bavorský les. [online] npsumava.cz [cit. 08.04.2024]. dostupné z: https://www.npsumava.cz/wp-content/uploads/2022/11/report_ly2021_cz.pdf.

Cömert, N., Carli, O., Dinctürk, B. H. (2018). The missing lynx of Eurasia at its Southern edge: a connection to the critically endangered Balkan lynx. *Mitochondrial DNA Part A.*, 29: 1269 – 1275.

Duřa, M. (2018). Monitoring ostrovida (Lynx lynx) na území ŠLP Masarykův les Křtiny a CHKO Moravský kras. *Závěrečná správa, Ústav ekologie lesa, LDF, MENDELU*.

Dvořák, J. (2020). *Vlci ze Šumavy nezmizeli. V roce 2019 vychovali další mláďata*. [online] npsumava.cz [cit. 19.07.2023]. Dostupné z: <https://www.npsumava.cz/vlci-ze-sumavy-nezmizeli-v-roce-2019-vychovali-dalsi-mladata/>.

Dvořák, J. (2023). *Šest let přítomnosti vlčích smeček na Šumavě ukazuje, jak stárnutí dopadá i na vlky*. [online] npsumava.cz [cit. 04.04.2024]. Dostupné z: <https://www.npsumava.cz/sest-let-pritomnosti-vcich-smecek-na-sumave-ukazuje-jak-starnuti-dopada-i-na-vlky/>.

Ekolist.cz (2018). *Vlk obecný – náš staronový soused*. [online] [cit. 19.07.2023]. Dostupné z: <https://ekolist.cz/cz/publicistika/priroda/vlk-obecny-nas-staronovy-soused>.

Engleder, T., Mináriková, T., Volfová, J., Watzl, J., Watzl, B., Gerngross, P., Belotti, E. (2019). First breeding record of a 1-year-old female Eurasian lynx. *European Journal of Wildlife Research*.17:65.

Hlaváč, V. a Anděl, P. (2001). *Metodická příručka k zajišťování průchodnosti dálkových komunikací pro volně žijící živočichy*. AOPK ČR, Havlíčkův Brod. ISBN 80-86064-60-3.

Hlaváč, V., Chobot, K., Pešout, P., Havlíček, J., Jeřábková, L., Lacina, D., Matoušová, J., Muška, M., Pavlíčko, A., Strnad, M. (2021). *Ochrana biotopu vybraných zvláště chráněných druhů v územním plánování*. Metodika AOPK ČR, Praha. ISBN 978-80-7620-084-5.

Hudetzová, K. (2022). *Situační a výhledová zpráva skot – hovězí maso*. Ministerstvo zemědělství. Praha. ISBN 978-80-7434-681-1, ISSN 1211-7692.

Janeiro-Otero, A., Newsome, M. T., Eeden, M. L., Ripple, J. W., Dormann, F. C. (2020). Grey wolf (*Canis lupus*) predation on livestock in relation to prey availability. *Biological Conservation*, 243. [online] ScienceDirect [cit. 28.07.2023]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0006320719316003>.

Khorozyan, I. a Heurich, M., (2022). Large-Scale Sheep Losses to Wolves (*Canis lupus*) in Germany Are Related to the Expansion of the Wolf Population but Not to Increasing Wolf Numbers [online] *Frontiers* [cit. 19.07.2023]. Dostupné z: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fevo.2022.778917/full>.

Kutal, M. (2011). Potravní chování rysa ostrovida v CHKO Beskydy. *Myslivost*, 6/2011: 30.

Kutal, M., Belotti, E., Volfová, J., Mináriková, T., Bufka, L., Poledník, L., Krojeřová, J., Bojda, M., Váňa, M., Kutalová, L., Beneš, J., Flousek, J., Tomášek, V., Kafka, P., Poledníková, K., Pospíšilová, J., Dekář, P., Machciník, B., Koubek, P., Duřa, M. (2017). Výskyt velkých šelem – rysa ostrovida (*Lynx lynx*), vlka obecného (*Canis lupus*), medvěda hnědého (*Ursus arctos*) – a kočky divoké (*Felis silvestris*) v České republice a na západním Slovensku v letech 2012–2016 (Carnivora). *Lynx, n. s. (Praha)*, 48: 93–107.

Kutal, M., Duřa, M., Selivanova, A., López-Bao, J. V. (2023). Testing a conservation compromise: No evidence that public wolf hunting in Slovakia reduced livestock losses. *Conservation Letters*, 17(1).

Linnell, JDC, Salvatori, V, Boitani, L. (2007). *Guidelines for Population Level Management Plans for Large Carnivore in Europe. A Large Carnivore Initiative for Europe report prepared for the European Commission. Final draft May 2007.* [online] Large carnivores initiative for Europe [cit. 19.07.2023]. Dostupné z: <https://www.lcie.org/>.

Matušková, A. et al. (2014). *Geografie Plzeňského kraje.* Západočeská univerzita v Plzni, Plzeň, ISBN 978-80-261-0461-2.

Mech, D., Boitani, L. (2003). *Wolves: behavior, ecology, and conservation.* The university of Chicago Press, Chicago. ISBN: 0-978-0-226-51697-4.

Metz, M., Smith, D., Vucetich, J., Stahler, D., Peterson, R. (2012). Seasonal patterns of predation for gray wolves in the multi-prey system of Yellowstone National Park. *Journal of Animal Ecology*, 81 (3): 553-563.

Sklenička, P. (2003). *Koncepce ochrany přírody a krajiny Plzeňského kraje.* [online] Plzeňský kraj [cit. 26.11.2023]. Dostupné z: <https://www.plzensky-kraj.cz/clanek/koncepce-ochrany-prirody-a-krajiny-pk>.

Mokrý, J. (2021). *Zpráva o monitoringu vlka (Canis lupus) na území NP a CHKO Šumava v letech 2015 – 2021.* Správa Národního parku Šumava, Vimperk.

Navratvlku.cz (2023). *Výskyt vlka.* [online] [cit. 19.07.2023]. Dostupné z: <https://www.navratvlku.cz/o-vlkovi-historicke-a-soucasne-rozsireni/>.

Navratvlku.cz_2 (2023). *Výše náhrady škody.* [online] [cit. 28.08.2023]. Dostupné z: <https://www.navratvlku.cz/skodni-udalost-vyse-nahrad-skod/>.

Navratvlku.cz_3 (2020). *Přehled škod způsobených vlkem obecným v období 1. 1. 2020 - 31. 12. 2020.* [online] [cit. 08.04.2024]. Dostupné z: <https://www.navratvlku.cz/skodni-udalost-prehled-skodnich-udalosti-2020/>.

Npsumava.cz (2020). *107 rysů – to je výsledek nejrozsáhlejšího monitoringu česko-bavorsko-rakouské rysí populace.* [online] [cit. 19.07.2023]. Dostupné

z: <https://www.npsumava.cz/107-rysu-to-je-vysledek-nejrozsahlejsiho-monitingu-cesko-bavorsko-rakouske-rysi-populace/>.

NP Šumava (2022). *Zásady péče o Národní park Šumava*. [online] [cit. 19.07.2023]. Dostupné z: https://www.npsumava.cz/wp-content/uploads/2023/03/20210820_zasady_pece_o_nps_web.pdf.

Pavanello, M., Poledníková, K., Bufka, L., Poledník, L., Volfová, J., Belotti, E., Mináriková, T., Wölf, S. (2014). *Jak rozpoznat kořist rysa*. 1. vydání. ALKA Wildlife, o. p. s., Dačice, ISBN 978-80-260-6529-6.

Plzensky-kraj.cz (2023). Život v kraji - Základní informace o kraji. [online] [cit. 26.11.2023]. Dostupné z: <https://www.plzensky-kraj.cz/plzensky-kraj>.

Podolski, I., Belotti, E., Bufka, L., Reulen, H. & Heurich, M. (2013). Seasonal and daily activity patterns of free-living Eurasian lynx *Lynx lynx* in relation to availability of kills. *Wildlife Biology*, 19: 69–77.

Poledník, L., Poledníková, K., Volfová, J., Mináriková, T. (2015). *Stopy rysa a jiných lesních zvířat*. ALKA Wildlife, o. p. s., Dačice.

Randi, E. (2011). Genetics and conservation of wolves *Canis lupus* in Europe. *Mammal Review*, 41(2): 99-111.

Stahl, P., Vandel, J. M., Herrenschmidt V., Migot P. (2001). Predation on livestock by an expanding reintroduced lynx population: long-term trend and spatial variability. *Journal of Applied Ecology*. British ecological society, 38(3): 674-687.

Šustr, P. (2015). *Velcí savci na Šumavě*. Správa Národního parku Šumava, Vimperk. ISBN: 978-80-87257-24-1.

Toman, L. a Volfová, J. (2016). *Z HISTORIE NÁVRATU RYSA OSTROVIDA NA ŠUMAVU*. [online] selmy.cz [cit. 19.07.2023]. Dostupné z: <https://www.selmy.cz/clanky/z-historie-navratu-rysa-ostrovida-na-sumavu/>.

Vorel, A., Žďárský, P., Šebková, N., Groessl, F., Jelínková, J., Tomášek, V., Krajča, T. (2023). *SPPK Ochrana hospodářských zvířat před útoky velkých šelem*. [online] nature.cz [cit. 28.08.2023]. Dostupné z: <https://nature.cz/web/cz/platne-standardy>.

Vylítová, T. (2022). *Situační a výhledová zpráva ovce a kozy*. Ministerstvo zemědělství. Praha. ISBN 978-80-7434-680-4, ISSN 1211-7692.

Weber, J. M. (2000). Vlčí návrat ve Švýcarsku: projekt řešení konfliktů . *Zprávy o prevenci škod šelem*, 2/2000: 8 – 9.

Wölf S., Mináriková, T., Belotti ,E., Engleder, T., Schwaiger, M., Gahbauer, M., Volfová, J., Bufka, L., Gerngross, P., Weingarth, K., Bednářová, H., Strnad, M., Heurich, M., Poledník, L., Zápotočný, Š. (2020). *Lynx Monitoring Report for the Bohemian-Bavarian-Austrian Lynx Population in 2018/2019*. [online] npsumava.cz [cit. 19.07.2023]. Dostupné z: https://www.npsumava.cz/wp-content/uploads/2021/01/d.t2.2.2_lynx-monitoring-report-bba-ly18_v4-9.pdf.

Wölfl ,M., Hoffmann, A., Bufka, L., Mináriková, T., Belotti, E., Volfová, J. (2015). *Já, rys*. ALKA Wildlife, o. p. s., Dačice.

Zachystalová, L., Černá, B., Jůnek,, T, Šůlová K. (2019). *Setkání s vlkem*. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha. ISBN: 978-80-7620-025-8.

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. In: Sbíрка zákonů. 19.02.1992

Zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy. In: Sbíрка zákonů. 05.04.2000

Vyhláška č. 126/2021 Sb., o způsobu výpočtu výše škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy. In: Sbíрка zákonů. 11.03.2021

Vyhláška č. 360/2000 Sb., o stanovení způsobu výpočtu výše náhrady škody způsobené vybranými zvláště chráněnými živočichy na vymezených domestikovaných zvířatech, psech sloužících k jejich hlídání, rybách, včelstvech, včelařském zařízení, nesklizených polních plodinách a na lesních. In: Sbíрка zákonů. 02.10.2000; platností vyhl. č. 126/2021 Sb.

Vyhláška č. 126/2021 Sb., o způsobu výpočtu výše škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy. In: Sbíрка zákonů. 11.03.2021

Seznam obrázků

Obr. 1.1: Rozšíření rysa ostrovida na našem území (AOPK ČR, 2023)

Obr. 1.2: Zlomený vaz u jehněte

Obr. 1.3 a 1.4: Patrné pečlivě očištěné klouby a kosti

Obr. 1.5: počátek konzumace v oblasti kyčle a stehna a v místě lopatky

Obr. 1.6: Rozšíření vlka na našem území (AOPK ČR, 2023)

Obr. 1.7: Potrhané hrdlo, jeden z typických znaků (Správa NP Šumava, odbor zoologie, 2023)

Obr. 1.8: Zkonzumované vnitřnosti, překousaná žebra (Správa NP Šumava, odbor zoologie, 2023)

Obr. 1.8: Překousaná žebra (Správa NP Šumava, odbor zoologie, 2023)

Obr. 2.1: Zvláště chráněná území Plzeňského kraje (Krajský úřad Plzeňského kraje, 2023)

Obr. 4.1: Situační zakres jednotlivých škod způsobených rysem. (mapy.cz)

Seznam tabulek

Tabulka 1.1: Vývoj počtů zaznamenaných rysů na vymezeném území (Bufka et al., 2022).

Tabulka 1.2: Ceník (Navratvlku.cz_2, 2023)

Tabulka 4.1: Počty škodných událostí způsobených vlkem

Tabulka 4.2: Výsledky získané z napadených chovů

Tabulka 4.3: Seznam jednotlivých škod dle mapových podkladů projektu Návrat vlků

Tabulka 4.4: Data dle projektu Návrat vlků z přehledů jednotlivých let

Seznam grafů

Graf 4.1: Napadení způsobená vlkem za období 2019-2023

Graf 4.2: Druhovú skladba hospodářských zvířat dle dotazníku

Graf 4.3: Znáornění výsledků nejčastěji napadaných hospodářských zvířat

Graf 4.4: Preventivní opatření prováděná v chovech

Graf 4.5: Výsledky četnosti napadení dle dotazníku

Seznam použitých zkratk

CHKO – chráněná krajinná oblast

NP – národní park

Vyhl. – vyhláška

EU – Evropská unie

BBA – česko-bavorsko-rakouská populace

KÚPK – Krajský úřad Plzeňského kraje

ČUZK – Český úřad zeměměřický a katastrální

AOPK ČR – Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky

Přílohy

DOTAZNÍK PRO ÚČELY ZPRACOVÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

„Náhrady škod způsobené zvláště chráněnými druhy zvířat“

1. V jaké z následujících oblastí se nachází váš chov?

- a) NP Šumava
- b) CHKO Šumava
- c) jiné CHKO
- d) mimo oblasti CHKO a NP

(dobrovolné – uvedení katastrálního území:)

2. Chovaná hospodářská zvířata:

- a) ovce
- b) kozy
- c) skot
- d) koně

3. Uveďte průměrný počet zvířat, která chováte:ks,

z toho samců: ks.

4. Dle vašeho názoru, k napadení jakého zvířete dochází nejčastěji?

- a) mládě
- b) slabý jedinec ve stádě
- c) samice
- d) samec

5. Dle vašich zkušeností, k napadení jakého zvířete dochází nejčastěji?

- a) nemám zkušenost
- b) mládě
- c) slabý jedinec ve stádě
- d) samice
- e) samec

6. V případě vzniku škody byste dali přednost:

- a) finanční kompenzaci
- b) preventivnímu opatření

7. Aplikujete ve svém hospodářství některá z preventivních opatření (zaškrtněte „O“ pro užitá)?

- O dělení pastvy, O přemísťování stád, O zahánění na noc,
O střežení pastýřem nebo pasteveckým psem, O výška, O elektrické
ohradníky,
O pevné ploty, O optické bariéry, O ochrana proti pod-
hrabání a přeskokování, O brány, O
košáry (pevné nebo mobilní),
O plašiče.

8. Myslíte si, že výše uvedená preventivní opatření dostatečně předcházejí vzniku škod? ANO x NE

Zdůvodněte:

.....
.....
.....

9. Využili byste ve svém chovu pastevecké psy? ANO x NE

Zdůvodněte:

.....
.....
.....

10. Jedná se dle vašeho názoru o účinné opatření (míněn pastevecký pes)? ANO x NE

11. Jedná se dle vašeho názoru o bezpečné opatření (ve smyslu ochrany okolí a osob pohybujících se v blízkosti pastvin)? ANO x NE

12. Jaký je obecně váš postoj k využití pasteveckých psů?

.....
.....
.....

13. Obáváte se napadení svého stáda vlkem nebo rysem? ANO x NE

Zdůvodnění:

.....
.....

14. Žádali jste někdy o náhradu škody? ANO x NE

15. Myslíte si, že finanční kompenzace ve výši kupní (tabulkové) ceny zvířete je dostatečná? ANO x NE

Pokud NE, jaká z položek by se dle vašeho názoru měla v kompenzaci dále projevit?

.....
.....

16. Došlo ve vašem chovu k napadení rysem nebo vlkem, kdy nebylo zažádáno o náhradu škody?

ANO x NE

- Pokud ano, došlo alespoň k oznámení škody a sepsání protokolu s příslušným orgánem?

ANO x NE

- Co vás případně od žádosti o náhradu škody odrazuje?

.....
.....

17. Je dle vás celý proces náhrady škody jednoduchý? ANO x NE x NEVÍM

18. Co byste v procesu náhrady škody změnili?

.....
.....
.....
.....

19. Byl váš chov v letech 2019 – 2023 napaden vlkem nebo rysem? ANO x NE

20. Byl chov napaden před rokem 2019? ANO x NE

- Pokud došlo k napadení, šlo o napadení rysem/vlkem/oběma?

.....

- Šlo o opakované útoky (popř. přibližně ke kolika útokům došlo)?

.....

21. V případě, že byl váš chov napaden, došlo nejčastěji k napadení:

- a) jednoho zvířete
- b) do 5 zvířat
- c) 5 a více zvířat

22. V případě, že byl váš chov napaden, byla:

- a) všechna napadená zvířata usmrcena
- b) některá zraněna s následným nuceným usmrcením
- c) některá zraněna a schopna dalšího života

23. Pokud byl váš chov napaden, místo napadení se nacházelo:

- a) v intravilánu obce (nebo u trvale obydlené nemovitosti)
- b) mimo obec, ale v její blízkosti
- c) mimo osídlené oblasti

24. Pokud byl váš chov napaden, došlo k napadení:

- a) na pastvě
- b) v otevřeném nocovišti mimo pastvu (např. košár/ohrada)
- c) v uzavřeném nocovišti mimo pastvu (např. stodola)

Prostor pro případné další poznatky ve věci výše uvedeného tématu:

.....

.....

.....

.....

25. Kolik let se věnujete chovu hospodářských zvířat?

.....